

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
RİZE VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

RİZE İLİ 2021 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
RİZE ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

RİZE - 2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ.....	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLİTİCİLER	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	10
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	10
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	10
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	16
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	19
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	19
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	19
B. SU VE SU KAYNAKLARI	20
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	20
B.1.1. Yüzeysel Sular	20
B.1.1.1. Akarsular	20
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	20
B.1.2. Yeraltı Suları	21
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	21
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	22
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	23
B.3.1. Noktasal kaynaklar	23
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	23
B.3.1.2. Eysel Kaynaklar	23
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	24
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	24
B.3.2.2. Diğer	25
B.4. DENİZLER	25
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu.....	25
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	25
B.4.3. Acil Müdahale Planları	26
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	26
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	26
B.4.6. Deniz Çöpleri	26
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	26
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	26
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	26
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	27
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	27
B.5.2. Sulama.....	29
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	29
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	29
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	29
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	29
B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	30
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	30
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri.....	30
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri.....	33
B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	34
B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	34
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ.....	34

<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar</i>	34
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	34
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	34
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	35
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	36
C. ATIK	37
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	37
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	39
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	39
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	39
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	40
<i>C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı</i>	40
C.4. AMBALAJ ATIKLARI.....	42
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	44
C.6. ATIK YAĞLAR.....	45
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	45
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	46
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	46
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	47
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	48
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR.....	49
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	49
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	49
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları</i>	50
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	50
C.14. MADEN ATIKLARI	51
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	52
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	53
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	53
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	53
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	54
D.1. FLORA.....	54
D.2. FAUNA.....	54
D.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	54
<i>D.3.1. Ormanlar</i>	55
<i>D.3.2. Milli Parklar</i>	55
<i>D.3.3. Tabiat Parkları</i>	58
D.4. ÇAYIR VE MERA.....	64
D.5. SULAK ALANLAR	66
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	66
<i>D.6.1. Tabiat Anıtları</i>	66
<i>D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	69
<i>D.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	70
<i>D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	71
<i>D.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	71
<i>D.6.6. Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları</i>	78
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	79
E. ARAZİ KULLANIMI	80
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	80

E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	82
<i>E.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	82
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	83
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	84
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	84
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	85
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	86
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	87
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	87
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	87
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	88
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	89
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	90
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	91

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri.....	5
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	6
Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi.....	6
Çizelge A.4 –2021 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	7
Çizelge A.5 – 2021 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	9
Çizelge A.6 - 2021 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	11
Çizelge A.7 - 2021 yılı Rize İstasyonu hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	13
Çizelge A.8 - 2021 yılı Ardeşen İstasyonu hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	16
Çizelge A.9 - 2021 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	19
Çizelge A.10 – Tamamlanan Bisiklet Yolları	19
Çizelge B.11 –İlin akarsuları.....	20
Çizelge B.12 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	21
Çizelge B.13 – Yeraltı suyu potansiyeli.....	21
Çizelge B.14 - 2021 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	23
Çizelge B.15 - Rize İlinde 2021 Yılı Tarım Arazilerinin Kullanımı.....	24
Çizelge B.16 – Rize ilinde 2021 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları.....	24
Çizelge B.17 - Rize ilinde 2021 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	24
Çizelge B.18 – Kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi	25
Çizelge B.19 – 2021 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı.....	26
Çizelge B.20 – DSİ 22. Bölge Müdürlüğü Tarafından Tahsis Edilen İçme Suyu Kaynakları	27
Çizelge B.21 – Rize İlindeki İşletmedeki Hidroelektrik Santral Projeleri	30
Çizelge B.22 – 2021 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	32
Çizelge B.23 – 2021 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	33
Çizelge B.24 – Rize ilinde 2021 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atık su arıtma tesislerinin (AAT) durumu	33
Çizelge B.25 – 2021 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	33
Çizelge B.26 - 2021 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	34
Çizelge B.27 – Rize ilinde 2021 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları.....	35
Çizelge B.28 - Rize ilinde 2021 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	35
Çizelge B.29 - 2021 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	35
Çizelge C.30 - 2021 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	38
Çizelge C.31 – 2021 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	39

Çizelge C.32 – 2021 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri....	40
Çizelge C.33 – 2021 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı	41
Çizelge C.34 – 2021 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan(faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı.....	41
Çizelge C.35 - 2020 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*	42
Çizelge C.36 - 2021 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	42
Çizelge C.37 - 2021 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	43
Çizelge C.38 - 2021 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	43
Çizelge C.39 - 2020 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*	44
Çizelge C.40 – 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	45
Çizelge C.41 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	45
Çizelge C.42 – 2020 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	46
Çizelge C.43 – 2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	46
Çizelge C.44 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl).....	46
Çizelge C.45 – 2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	48
Çizelge C.46 – 2020 yılı teslim alınan ÖTA sayısı.....	48
Çizelge C.47 – 2020 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	49
Çizelge C.48 –2020 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi	49
Çizelge C.49- 2020 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	49
Çizelge C.50 – 2021 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	50
Çizelge C.51 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	50
Çizelge C.52 – 2021 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	51
Çizelge C.53 – 2021 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı	52
Çizelge Ç.54 – 2021 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	53
Çizelge Ç.55 – 2021 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	53
Çizelge E.56 – Arazi kullanım sınıflandırması	81
Çizelge F.57 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2021 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	84
Çizelge F.58 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2021 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	85
Çizelge F.59 – 2014-2021 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	85
Çizelge F.60 – 2021 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	85
Çizelge G.61 - 2021 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	87
Çizelge G.62 – 2021 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları*	88
Çizelge G.63 – 2021 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	88

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik A.1 - 2021 yılında Rize istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	11
Grafik A.2 - 2021 yılında Rize istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	11
Grafik A.3 - 2021 yılında Rize istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	12
Grafik A.4 - 2021 yılında Rize istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	12
Grafik A.5 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	13
Grafik A.6 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	14
Grafik A.7 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	14
Grafik A.8 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	15
Grafik A.9 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu PM _{2,5} parametresi günlük ortalama değer grafiği	15
Grafik A.10 – 2021 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	18
Grafik B.11 - 2020 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	27
Grafik B.12 – Rize ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı	31
Grafik B.13 – 2018 yılında Rize ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı	31
Grafik C.14 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı.....	39
Grafik C.15 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı (aynı şekilde belediyeler içinde hazırlanmalıdır)	42
Grafik C.16 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	43
Grafik C.17 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	43
Grafik C.18 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*.....	44
Grafik C.19 – Yıllar itibariyle Rize ilinde atık madeni yağ miktarları &	45
Grafik C.20 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl).....	47
Grafik C.21 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	47
Grafik C.22 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı	48
Grafik C.23 – 2021 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı	51
Grafik E.24 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması (2018)	80
Grafik F.25 – 2021 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı.....	84
Grafik F.26 – 2021 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı.....	85
Grafik G.27 – ÇŞİDİM tarafından 2021 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	87
Grafik G.28 – 2021 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	88
Grafik G.29 – 2021 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	89
Grafik G.30 - 2021 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	89

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1 – Rize ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	10
Harita A.2 – 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununa göre Rize İlinin Korunan Alanlar Haritası	54
Harita E.3 – Rize ilinin Çevre Düzeni Planı.....	83

GİRİŞ

Her mevsim, her santimetrekaire ayrı bir doğal güzellikle bezenir Rize. Dünya'nın ender bulunan çiçekleri mevsimine göre her zaman Rize'de sizinle beraberdir. Baharın erken günlerinde sklemenler ve kardelenlerle başlar, sonbaharda da çiğdem türleri ile noktalanır. Çiçeklerin çoğu erken ilkbaharda alçalarda, yaz başlangıcında da yüksek dağ eteklerinde boy verirler. Yaz başlangıcında yolunuz Rize'nin orta seviye ormanlarına düşerse, bu yolunuz bir de kestane ormanlarının içinden geçerse; kestane çiçeği kokusundan baygınlık geçirebilirsiniz. Bir de çiçekler balözü salgılamaya durmuş iseler; arıların uğultusu ve bu uğultuyu zaman zaman kesen dağ kuşlarının ötüşleri sizi baygınlıktan uyandırabilir. Rize'nin değişken havası kimi zaman meyve ağaçlarını şaşırtıp, kış ortasında çiçeğe döndürür. İki bin metre yükseltilerde ormanın yerini otlaklar alır. Doruklara doğru sarp kayalar çoğu zaman sislerle kaplı gizemli yaşamlarını devam ettirirler. Bu sarp kayalar bile yer yer türlü çiçeklerle bezenmiştir. Erken bahardan itibaren yaz bitimine kadar Güney yarımküreden gelen birçok kuşları kucaklar. Sonbaharda da kuzeyden gelen birçok göçmen kuşlarına da konukseverliğini gösterir. Rize'de doğa; insanların yaptıkları konakları, köprüleri bile en güzel yeşillikleriyle dört mevsim süsler. Bu görüntüler size; insanın yaptıklarıyla, Tanrının onlara taktığı en olağan üstü güzelliği tanımlayan tabiat ananın değerli tacını düşündürebilir.

Rize; Doğu Karadeniz kıyı şeridinin doğusunda, 40°-22' ve 41°-28' doğu meridyenleri ile 40°-20' ve 41°-20' kuzey paralelleri arasında yer alır. Batıdan Trabzon'un Of, güneyden Erzurum'un İspir, güneybatıda Bayburt, Doğudan Artvin'in Yusufeli ve Arhavi ilçeleri ile Kuzeyden Karadeniz tarafından çevrili olan Rize'nin göller hariç yüzölçümü 3.922 km²'dir.

2018 yılı Adrese Dayalı Nüfus verilerine göre İlimizin Nüfusu 348.608'dir. Bunun 206.088'lik kısmı il merkezi ve ilçelerde 142.520 kişisi de belde ve köylerde yaşamaktadır.

İlimizin topografik yapısı çok engebeli olmakla beraber subtropikal iklim özelliklerine havidir. Bu sebeple monokültür özellik arz eden çay hakim bitkidir. İlimizin toprakları çay ziraatından dolayı asidik karakterdedir. Ancak çay üretimine müsaittir. İlimiz nüfus yoğunluğu bakımından Türkiye'nin yoğun illeri arasında yer almasına rağmen, tarıma elverişli alanlar bölgenin coğrafi yapısı nedeniyle kısıtlı olup, bu miktar 54293 hektardır. Mevcut arazinin % 92'sin de çay tarımı yapılmaktadır. Çay bahçelerinin dağılımına baktığımızda üreticilerimizin % 90'na, kişi başına 3000 m²'den az çay bahçesi düşmektedir. Bu ise üretici ailelerini geçimini sağlamaktan uzaktır. İlimizde ekonomik olarak geçinemeyen aileler geçimlerini sağlayabilmek için göç etmektedirler. Özellikle sahilinden 1000 metre şeridine kadar olan arazilerimizin uygun kısımlarında kivi yetiştiriciliğinin iyi sonuç vermiştir. Belli rakımlara kadar kokulu üzüm (izabella), böğürtlen, ahududu, Bodur elma, çilek vs., ayrıca belli rakımın üzerinde de yaban mersini (likapa) çeşitleri yetiştirilebilmektedir.

Rize ilinin tarım arazilerinin büyük bir kısmı (%85) çay ve fındık tarımı için ayrılmış durumdadır. Bu sebeple, çay ilin en önemli tarımsal ürünü olup ülke üretiminin %60'ı Rize'den karşılanmaktadır.

İlimizin arazi yapısı engebeli olduğundan Sanayiye uygun alanlar kısıtlıdır. Çay bitkisi yetiştirilmesine uygun iklim koşullarına sahip ilimizde kuru çay üretimi ile ilgili Sanayii ağırlıktadır. Diğer sanayi dallarındaki ilerleme, arsa ve altyapı giderlerinin fazla olması nedeni ile gelişmemiştir. Rize'de yazları serin, kışları ılıman ve her mevsimi yağışlı bir iklim görülür. Elli yıl boyunca yapılan rasat sonuçlarına göre Rize'nin yıllık sıcaklık ortalaması 14,1 C°'dir. Bu süre içerisinde kaydedilen en düşük sıcaklık -7°C olup 23 Mart 1962'de, en yüksek sıcaklık ise 38,2 C° olup 21 Mayıs 1980'de kaydedilmiştir. En soğuk ay olan Ocak ayının sıcaklık ortalaması 6,7 C°; en sıcak ay olan Temmuz ayının sıcaklık ortalaması ise 22,2 C°'dir. Ocak minimumun -5,6 C°, Temmuz maksimumun 32,5 C°

olduğu Rize’de yıllık sıcaklık salınımı 25,8 C°’dir. Bu haliyle Rize, denizsel iklimlerin karakteristik özelliğini taşır.

Yurdumuzun eşsiz güzellikler ile donanmış, Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan, yeşil ile mavinin kucaklaştığı güzel ilimiz Rize, tarihi ve arkeolojik değerlerinin yanı sıra doğal ve turistik yönden de kıyaslanamayacak kadar zengin bir yapıya sahiptir. Gür ormanları, bulutlu dağları, coşkun akan dereleri, yemyeşil yaylaları, çay bahçeleri, termal, kaynakları, kültürel ve folklorik değeri ile her mevsim turizmin hizmetindedir. Doğal kaynakların her geçen gün daha büyük bir hızla tüketildiği günümüzde Rize, dünyanın belli başlı turistik merkezlerinden olabilecek niteliktedir. Tabi güzellikler yönünden çok zengin olan il ve ilçelerin her kesiminde doğal mesire alanlarına rastlamak mümkündür.

Rize jeopolitik yönden de çok önemli bir konuma sahiptir Orta Asya’yı Avrupa’ya bağlayan karayolu ağının bir kolunun ilden geçmesi ve Sarp sınır kapısının açılması sonrasında oluşan çok yönlü hareketlilik sebebiyle "RİZE TURİZM VE TİCARET MERKEZİ" olma niteliği taşımaktadır.

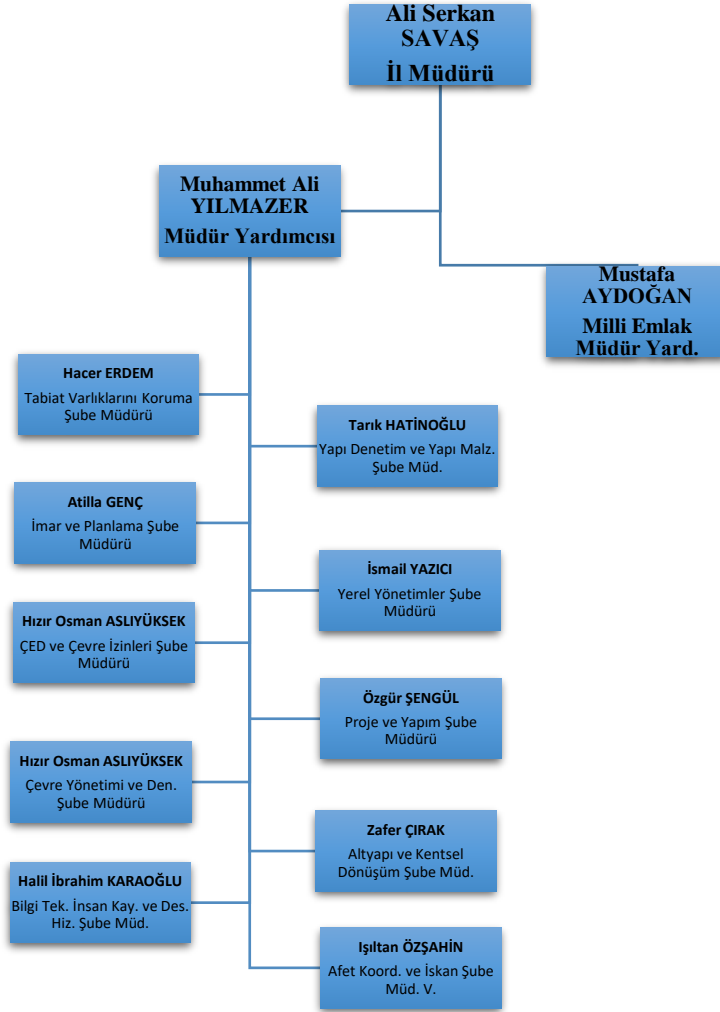
Bol yağış alan Kaçkar Dağlarının eteklerinde kurulmuş il sıkı bir akarsu ağı ile örülmüştür. Yükseklerde yer alan buzul gölleri ve düzenli düşen yağışla ile her mevsim yeşil bir hazine gibidir. Bu doğal ortamın sunduğu flora ve fauna zenginliğine paralel olarak bölgede trekking (doğa yürüyüşü), dağ tırmanışları, kanoculuk, rafting ve yamaç paraşütü gibi doğa sporları yapılabilir. İlin güney sınırını oluşturan dağların denize bakan eteklerinde çok sayıda yayla mevcuttur. Bu yaylalar daha çok Hemşin, Çamlıhemşin, İkizdere gibi yerleşmeler etrafında yoğunlaşmıştır. Dağlarda karların erimesi ile birlikte hayvanları ile birlikte yaylalara çıkan yöre insanı sıcak yaz günlerini yaylada geçirdikten sonra soğukların başlaması ile sonbahar mevsiminin sonunda tekrar köylerine dönerler: İşte bu yaylalar, doğal güzellikleri, yöreye has sivil mimarisi ve kendine özgü yayla yaşantıları ile yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Aralarında patika yol ağı bulunan bu yaylalar ve civarlarında birçok yürüyüş parkuru oluşmuştur.

Müdürlüğümüz

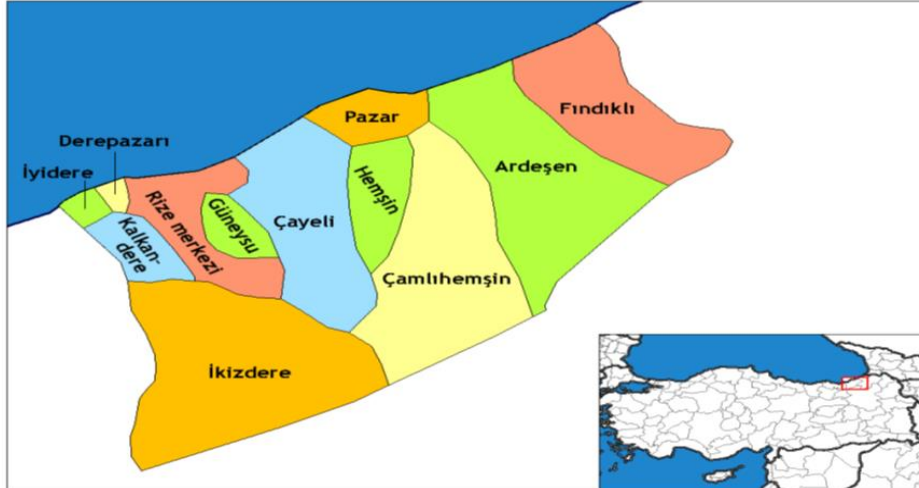
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 04/07/2011 tarih ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş ve 06/07/2011 tarihinde yapılan Bakan atamasıyla birlikte faaliyetlerine başlamıştır. 29 Ekim 2021 tarihli ve 31643 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Karanamesi ile Bakanlığımızın ismi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak değiştirilmiştir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını İl seviyesinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü temsil eder. Bu kapsamda Rize Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, yapımı 2019 yılı içerisinde tamamlanan yeni binasında hizmet vermekte olup, yönetim şeması aşağıda yer almaktadır.

İl Müdürlüğümüzün Çevre Birimi ÇED ve Çevre İzinleri ve Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü olmak üzere iki şubeden oluşmaktadır. ÇED ve Çevre izinleri Şube Müdürlüğünde 4 çevre mühendisi, Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğünde 5 çevre mühendisi ve 1 biyolog, 1 ziraat mühendisi görev almaktadır.

YÖNETİM ŞEMASI

Rize İli Siyasi Haritası [Rize Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü (RÇŞİM), 2022]

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirlenici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1'te verilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirlenici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirlenici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirlenici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2020 (µg/m ³)	2021(µg/m ³)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	350	500 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	240	230	400 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	6	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.2’ de verilmektedir.

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirlenmeler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.4 –2021 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (ÇŞİDİM, 2022)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme	0	0
Atık Yakma	0	0
Cam Üretim	0	0
Çimento	0	0
Enerji Üretimi	0	0
Gıda	0	0
Gübre	0	0
Kağıt Üretim	0	0
Kimya	0	0
Kireç	0	0
Lastik	0	0
Maden	0	0
Metalurji	0	0
Otomotiv	0	0
Rafineri	0	0
Şeker	0	0
Tekstil	0	0
Jeotermal Enerji (JES)	0	0
TOPLAM	0	0

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı

partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂' nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀ -10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'in global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A.5 – 2021 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(ÇŞİDİM,AKSA, 2022)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	Sanayi	İthal	59.717,04	Çay Fab.	12.638.582,75		
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm³)		Tüketim Miktarı (m³)	
Konut	75.313,53 (İthal) 470,00 (Yerli - Sosyal Yardımlaşma Vakfı Kömürü)			41.304.020,36			
Diğer (Ticari İşletme, Resmi Daireler, İbadethaneler, Vakıf, Hayır Kurumu Vb.)				9.899.759,06			

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde ısınma, sanayi ve trafikten kaynaklanan kirletici emisyonların ölçülmesi amacıyla 1 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu Şehit Onur KILIÇ Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi bahçesinde kurulmuştur. Ayrıca Ardeşen İlçesi Yeniköy Köyü İlkokulunun bahçesine 1 adet daha hava kalitesi istasyonu kurulma işlemi tamamlanmış ve ölçüme başlanmıştır.

Müdürlüğümüz teknik personeline hava kalitesi istasyonunun kontrolleri yapılmakta, ölçüm istasyonundan elde edilen veriler sürekli takip edilmektedir.

Hava Kalitesi ölçüm sonuçları anlık, günlük veriler www.havaizleme.gov.tr internet adresinden online olarak izlenebilmektedir.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi (2013/37) kapsamında İlimiz Düşük Kirlilik Potansiyeli bulunan iller arasında yer almaktadır. Bu nedenle İlimizdeki hava kalitesi iyi olduğundan Temiz Hava Eylem Planı Hazırlama yükümlülüğümüz bulunmamaktadır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

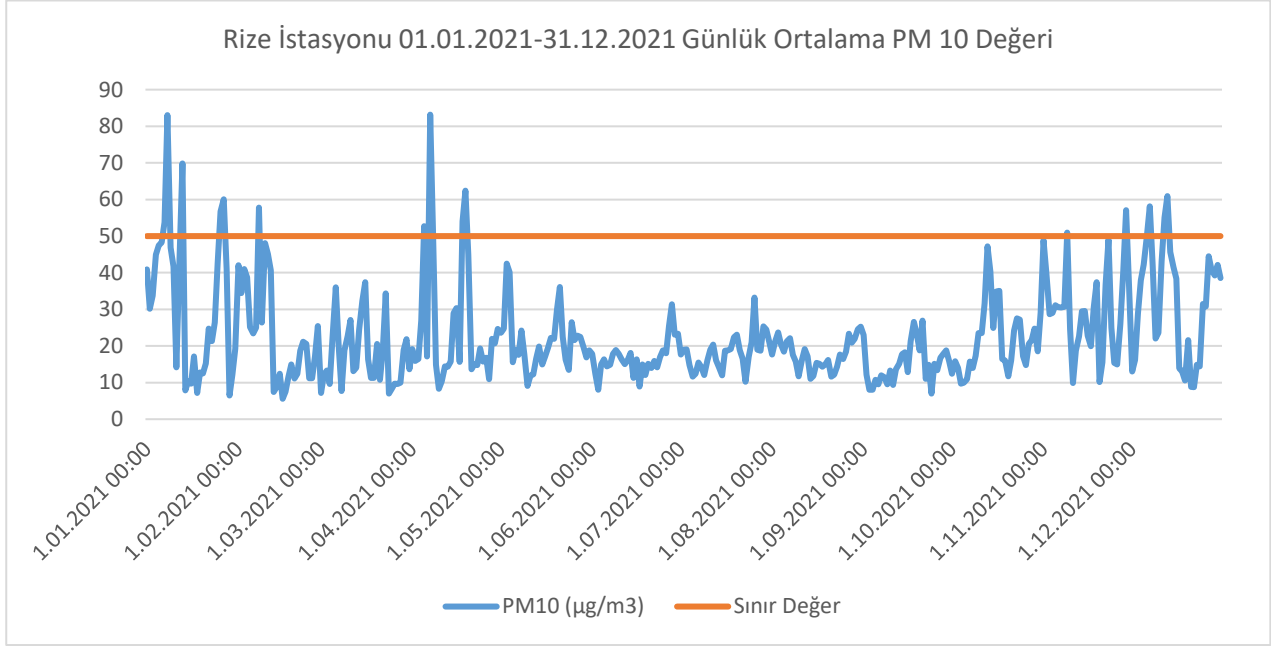
Harita A.1 – Rize ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

İlimiz Merkez mevkii Paşa Kuyu Mahallesi Atatürk Caddesi Lise Sokak adresinde bulunan Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat fakültesinde konumlandırılmış 1 adet Hava Kirliliği Ölçüm İstasyonu bulunmakta olup; istasyonda PM10, SO₂, NO, O₃, NO₂, NO_x, hava sıcaklığı, rüzgar yönü, rüzgar hızı, bağıl nem ve hava basıncı parametrelerinin ölçümleri yapılmaktadır. NO ve O₃ parametreleri 2016 yılı Şubat ayı itibariyle ölçülmeye başlanmıştır.

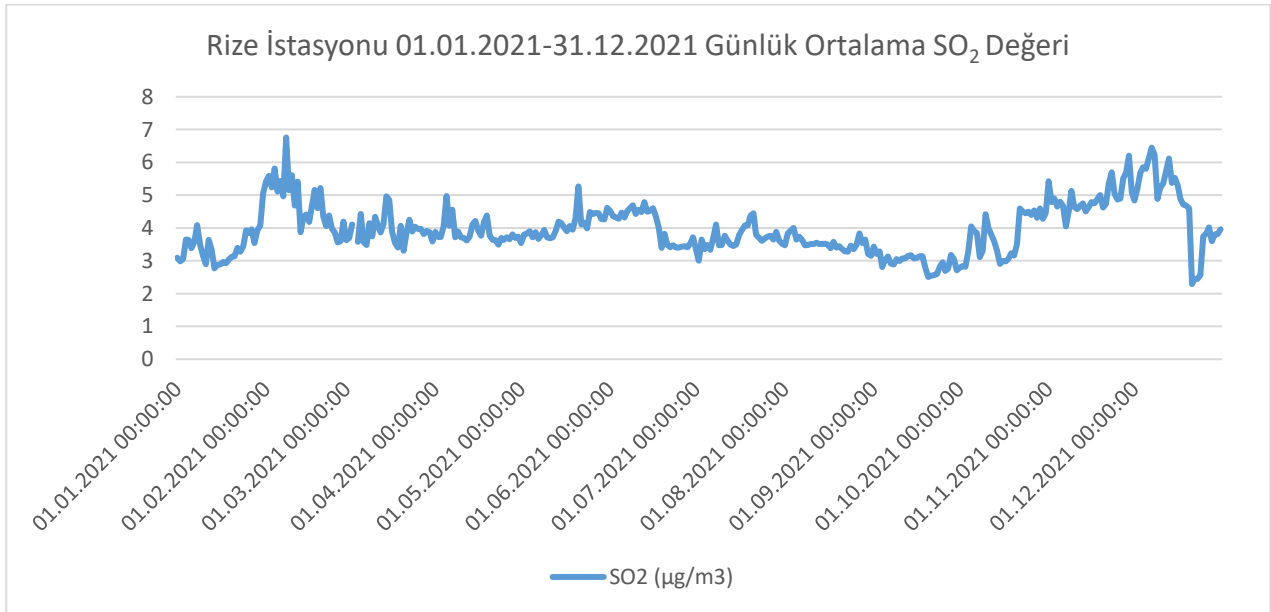
Ayrıca 2016 yılında İlimiz Ardeşen İlçesinde de bir adet istasyon kurulmuş olup, veri alınmaya başlanmıştır. PM25 ölçümü de yapılmaktadır.

Çizelge A.6 - 2021 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler
(havaizleme.gov.tr, 2022)

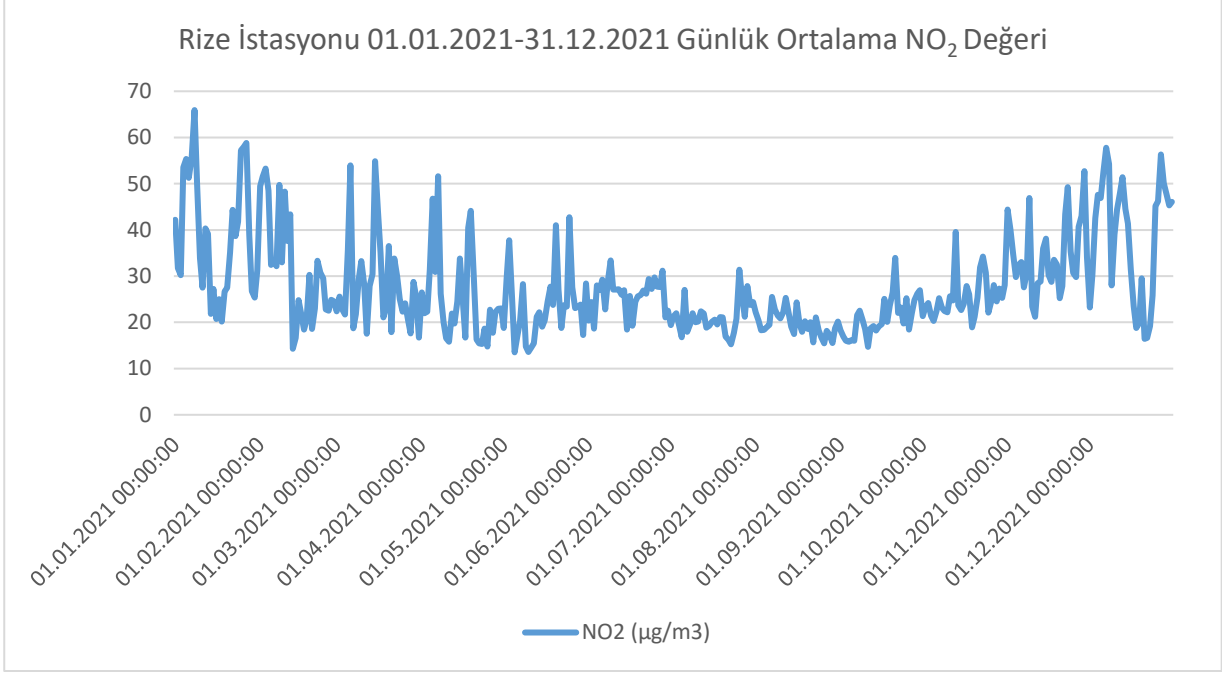
İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO ₂	NO _x	NO	O ₃	PM10
MERKEZ	41.021712 K 40.532853 D	X	X	X	X	X	X
ARDEŞEN	41.191752 K 40.989813 D	X	X	X	X	X	X

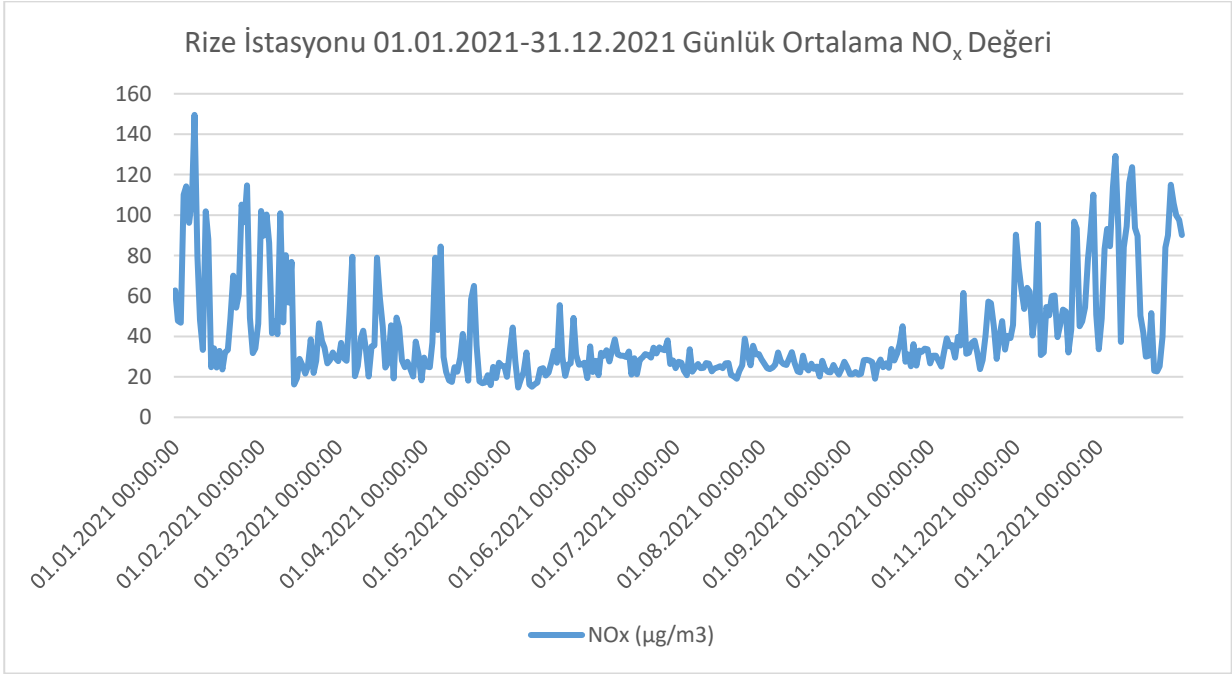
Grafik A.1 - 2021 yılında Rize istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

Grafik A.2 - 2021 yılında Rize istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

Grafik A.3 - 2021 yılında Rize istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

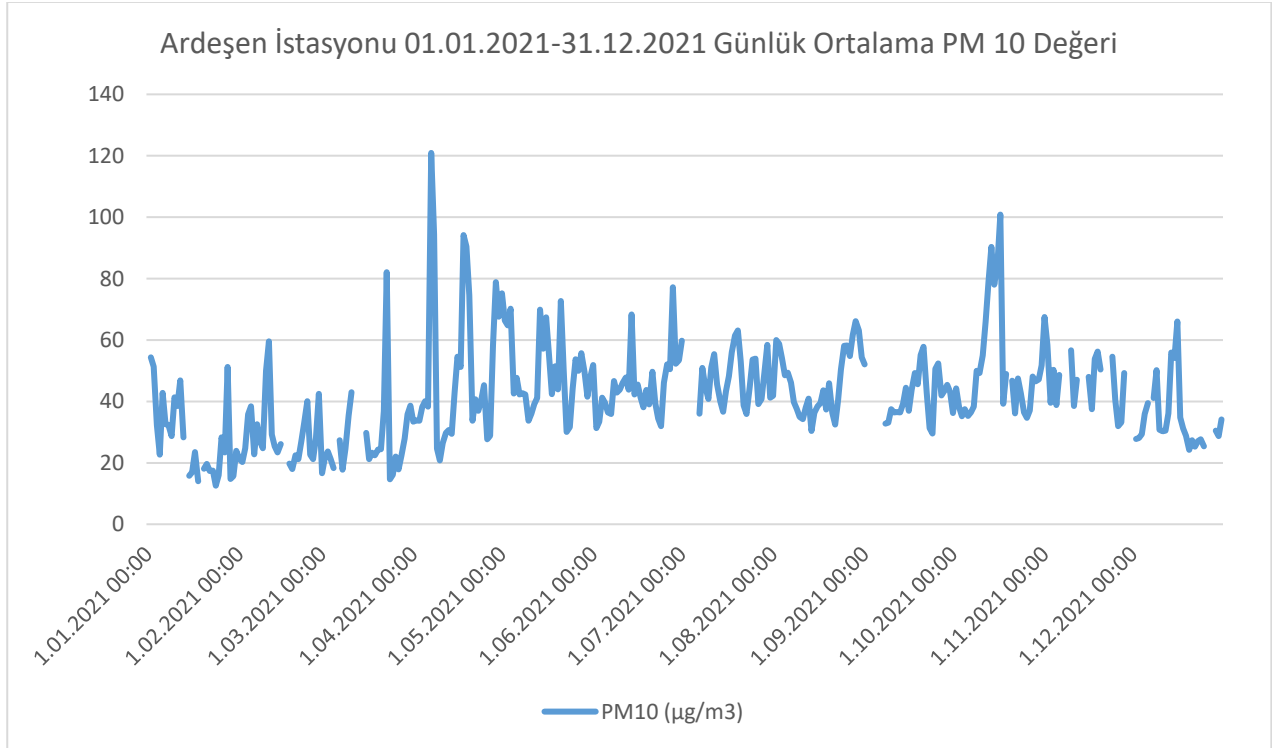

Grafik A.4 - 2021 yılında Rize istasyonu NO_x parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

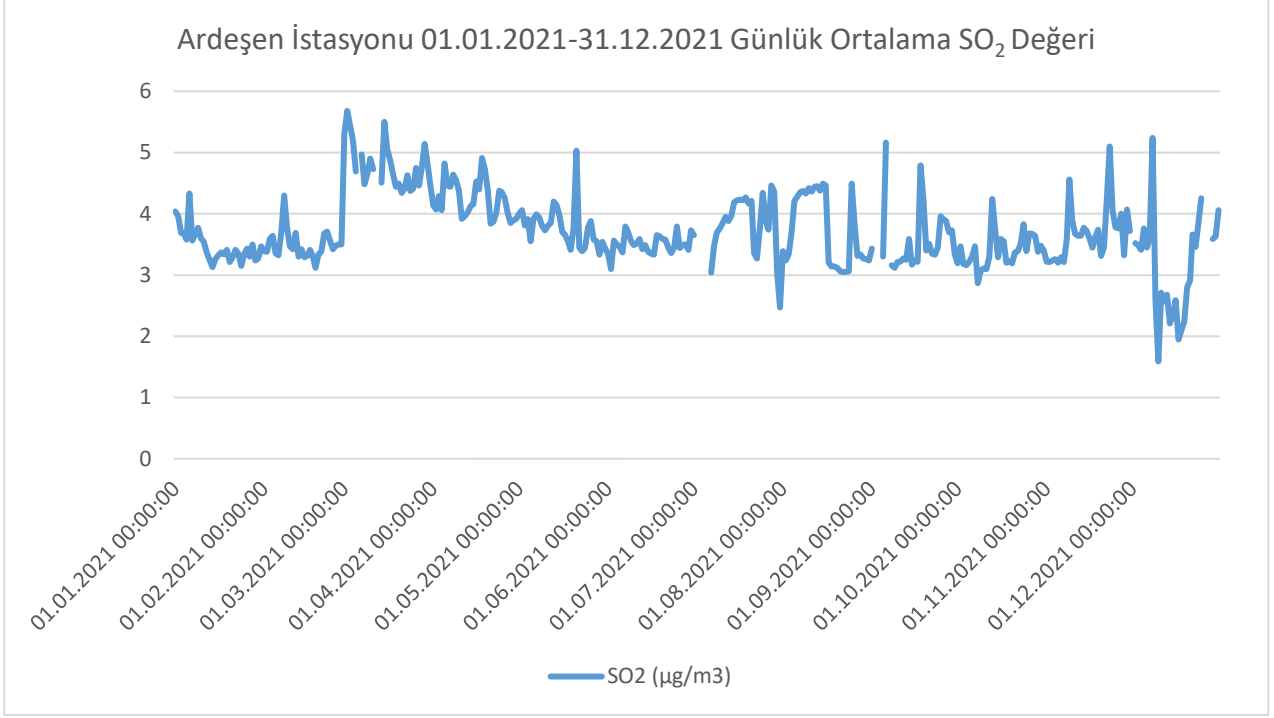
Çizelge A.7 - 2021 yılı Rize İstasyonu hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değer aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2022)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	3,43	0	32,25	5	-	-	-	-	38,77	-	64,62	-	15,30	-
Şubat	4,77	0	23,74	1	-	-	-	-	31,77	-	47,53	-	39,12	-
Mart	3,96	0	17,45	0	-	-	-	-	27,94	-	35,72	-	58,30	-
Nisan	3,88	0	25,64	5	-	-	-	-	25,20	-	31,51	-	61,23	-
Mayıs	4,05	0	21,28	0	-	-	-	-	23,32	-	26,47	-	66,98	-
Haziran	4,08	0	16,62	0	-	-	-	-	25,86	-	30,07	-	55,28	-
Temmuz	3,69	0	18,11	0	-	-	-	-	21,02	-	26,08	-	63,97	-
Ağustos	3,52	0	17,66	0	-	-	-	-	19,75	-	25,52	-	55,82	-
Eylül	2,97	0	15,05	0	-	-	-	-	20,78	-	28,03	-	53,52	-
Ekim	3,73	0	21,47	0	-	-	-	-	25,32	-	37,03	-	42,32	-
Kasım	4,93	0	29,76	2	-	-	-	-	34,44	-	60,59	-	26,03	-
Aralık	4,68	0	32,01	4	-	-	-	-	38,38	-	74,68	-	23,53	-

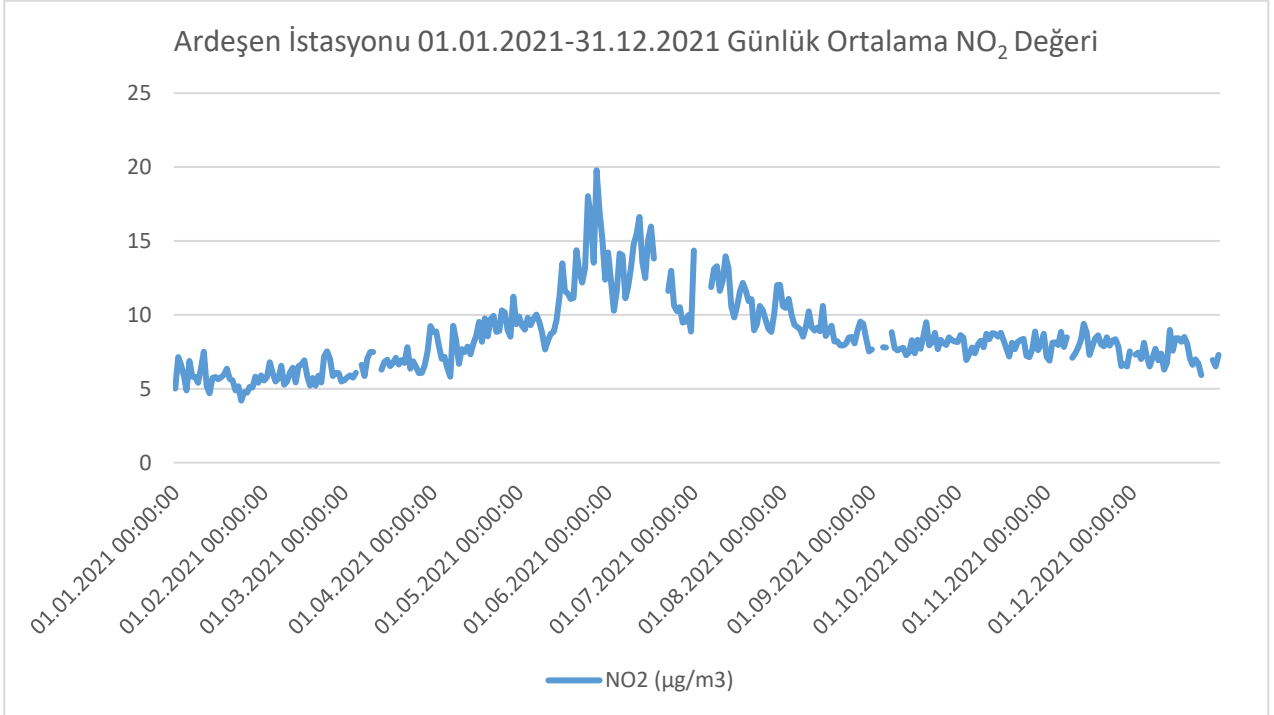
*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı-

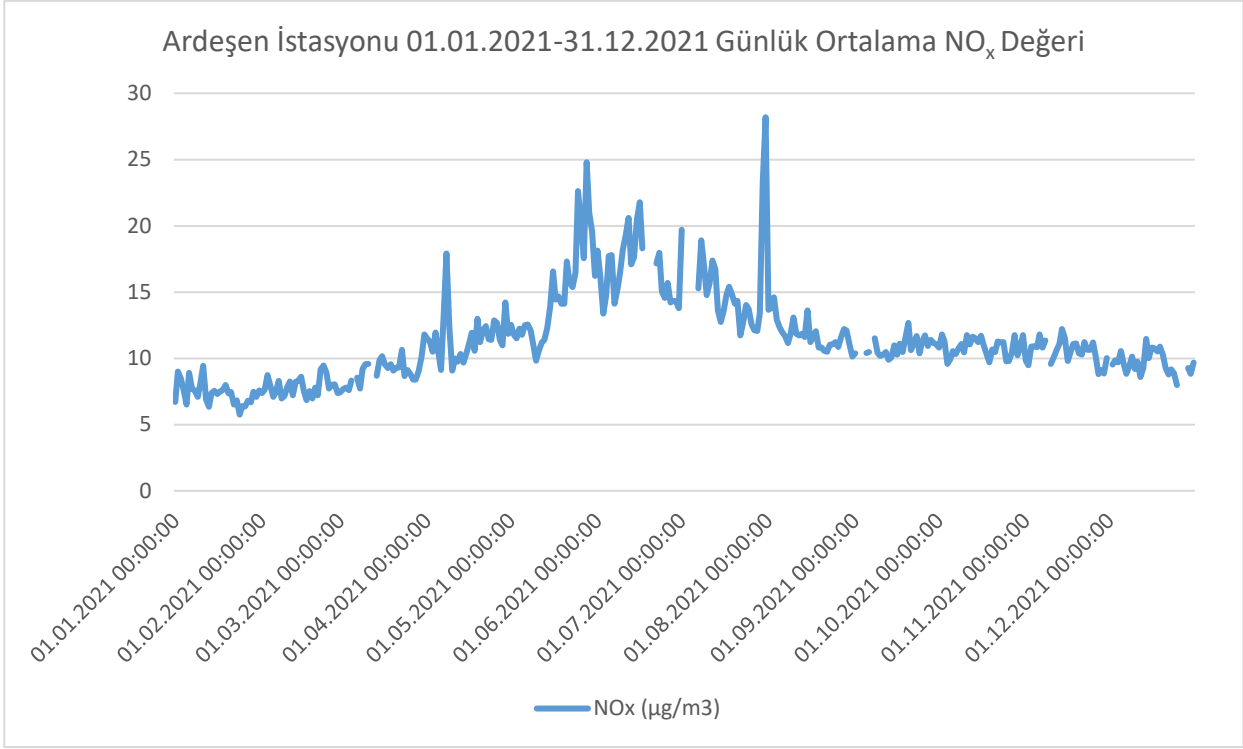
Grafik A.5 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

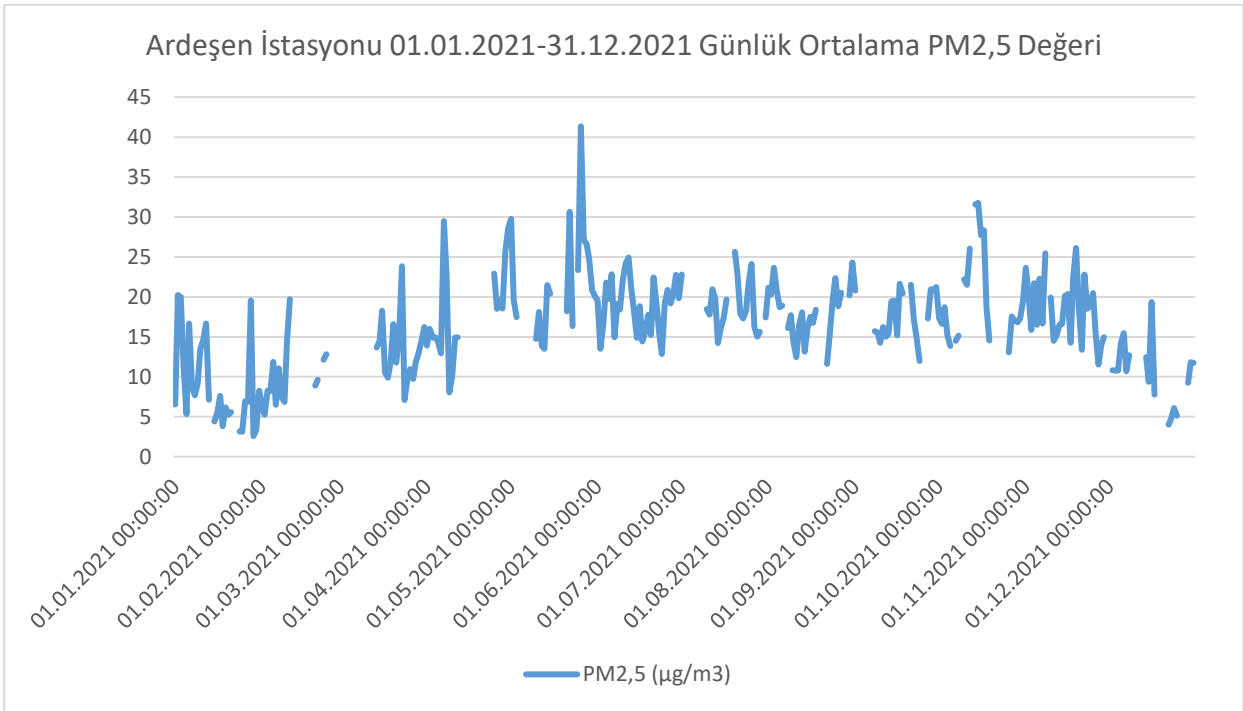
Grafik A.6 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

Grafik A.7 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

Grafik A.8 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu NO_x parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

Grafik A.9 - 2021 yılında Ardeşen istasyonu PM_{2,5} parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2022)

Çizelge A.8 - 2021 yılı Ardeşen İstasyonu hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2022)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	3,48	0	27,87	3	-	-	-	-	5,64	-	7,35	-	66,06	-
Şubat	3,49	0	25,11	1	-	-	-	-	6,05	-	7,84	-	72,44	-
Mart	4,79	0	27,28	1	-	-	-	-	6,69	-	9,04	-	78,05	-
Nisan	4,25	0	48,67	10	-	-	-	-	8,51	-	11,57	-	77,04	-
Mayıs	3,78	0	50,25	11	-	-	-	-	11,73	-	14,77	-	78,05	-
Haziran	3,50	0	44,86	7	-	-	-	-	12,47	-	16,69	-	70,41	-
Temmuz	3,83	0	47,78	11	-	-	-	-	11,27	-	15,48	-	71,15	-
Ağustos	3,73	0	46,15	11	-	-	-	-	9,04	-	11,82	-	66,72	-
Eylül	3,57	0	42,39	5	-	-	-	-	8,05	-	10,86	-	57,53	-
Ekim	3,39	0	50,57	8	-	-	-	-	8,06	-	10,83	-	58,27	-
Kasım	3,68	0	47,81	9	-	-	-	-	7,88	-	10,51	-	60,05	-
Aralık	3,12	0	34,64	4	-	-	-	-	7,33	-	9,66	-	68,08	-

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı-

A.5. Çevresel Gürültü

Teknolojinin ilerlemesiyle ortaya çıkan çevre sorunlarından biri de gürültü kirliliğidir. Gürültü; kişilerin huzur ve sükunu bozan, beden ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen seslerdir. Ses basınç biriminin düzeyi desibel (dB)'dir. Frekans ise, ses dalgasının birim zamanındaki titreşim sayısıdır, birimi hertzdir. (Hz). İnsan kulağı 20–20.000 Hz. Frekans sahip sesleri algılayabilmektedir. Ancak, insan kulağı orta frekanstaki sesi, yani 1.000–4.000 Hz. Arasındaki sesleri en iyi algılamaktadır. Bu algılamaları ölçmek için bir çan eğrisi geliştirilmiştir. Ses basınç seviyesinin ölçümüne yardımcı olan eğri, uluslararası düzende 'A' harfi ile belirtildiği için, gürültü birimi olarak da dBA kullanılır.

Ülkemiz genelinde uygulanmakta olan imar planının gerek hazırlanmasına dönük etüd çalışmalarında gerekse de imar planının uygulanmaya dönük çalışmalarında Gürültü kontrol Yönetmeliği esasları içerisinde gerekli tedbirlerin alınmadığı görülmektedir. Rize İlinde uygulanmakta olan imar planında gürültüye dönük yaptırımlar bulunmadığı dikkati çekmektedir. Gürültü kirliliğinin en belirgin şekli trafik gürültüsüdür. Gürültüyü arttırıcı etkenler şöyle sıralanabilir:

- Nüfus yoğunluğunun artması
- Teknolojik gelişme ve endüstrileşme sürecinde makineleşme
- Ulaşım ağının genişlemesi
- Yerleşim ağının genişlemesi
- Plansız kentleşme
- Kent halkının eğitimsizliği
- Gürültü kaynaklarının bilinçsiz kullanılması

Gürültü zararları ile canlılar arasındaki ekolojik ilişkilerini açıklayabilmek için gürültü basamakları sınıfları oluşturulmuştur. Ses basamakları şu şekilde sınıflandırılabilir:

1-Duyum eşiği	70-Yüksek sesle Konuşma
10-Sükunet hissi	80-cadde Gürültüsü
20-Fısıltı	90-Komproser Sesi
30-sakin Apartman	100-Tren geçişi
40-Tenha Sokak	110-Klakson Sesi
50-Sakin Konuşma	120-Yakın Bir uçak motoru
60-Rolanti motor sesi	130-Ağrı Eşiği

Gürültünün Sosyal Çevreye Etkisi:

Rize ili ilçesinde yer alan ekonomik bağımlı gürültülü kaynakları sırasıyla yolcu ve Taşıt araçları küçük sanayiler büyük sanayi kuruluşları park bahçe gibi ekonomik uğraş veren birimlerden teşkil bulunmakla beraber bu birimlerin alıcı ortama verdikleri gürültü çevre etkilerinin yok edilmesi veya en aza indirilmesine ait tedbirlerin alınmasına gerekli olan kontrol ve denetimler il bazında imkanlar ölçüsünde sürekli olarak sürdürülmektedir.

Gürültünün İnsan Üzerindeki Etkisi:

• FİZİKSEL ETKİLERİ

Kent yaşamındaki gürültü tipleri sürekli geniş bant gürültüsü ile sürekli dar bant gürültüsünün bileşimi biçiminde seyretmektedir. İşitme sistemi öğelerinin hasar görmesi olarak ortaya çıkan etkiler fiziksel etkilerdir. İşitme duyusunun kaybolmasına veya bozulması işitme sisteminin bir bölümünde meydana gelen hasar sebebiyle olur.

Etkileminin çok fazla olduğu ve işitme sisteminin eski özelliklerine kavuşmadan tekrar gürültüden etkilendiği durumlarda işitme kaybı olmaktadır.

• FİZYOLOJİK ETKİLERİ

Fizyolojik etkilerinin başlıcaları; kas gerilmeleri, stres, kan basıncı artış, kalp atışlarının ve kan dolaşımının değişmesi ve uykusuzluktur.

• PSİKOLOJİK ETKİLERİ

Gürültünün psikolojik etkilerinin başında ise; sinir bozukluğu, korku, rahatsızlık, tedirginlik, yorgunluk gibi etkiler gelir.

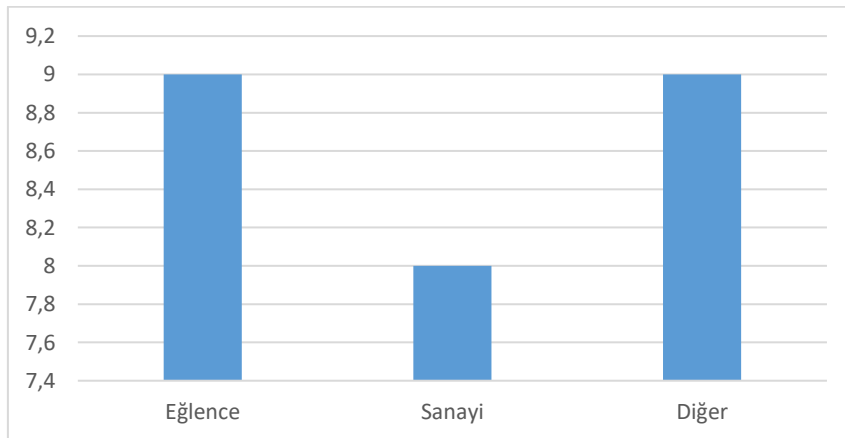
• PERFORMANS ÜZERİNE ETKİLERİ

Gürültünün iş veriminin azalması ve işitilen seslerin anlaşılabilmesi gibi görülen etkilerdir. Çalışmaya karşı isteksizlik, konsantrasyon bozukluğu, okuduğunu anlamama, konuşulanı anlayamama vb. insan sağlığını etkileyen, performansı düşüren gürültüye bağlıdır. Gürültünün çok çabuk ve akut tesirleri işitmenin sekteye uğramasıdır. İşitme duygusunun kaybolması veya bozulması işitme sisteminin bir bölümünde meydana gelen hasar sebebi ile olur. Ses dalgalarının insan beynine ulaşması bilindiği gibi orta kulaktaki örs ve çekiç kemikleri, kulak zarı ve çok ince tüy hücreleri yardımıyla olur. İnce tüycük halindeki hücrelerin mekanik hareketleri bioelektrik sinyallere dönüştürülür ve ses sinirleri yardımı ile beyne ulaştırır. Akut şeklindeki tesisler kulak zarında çok yüksek ve ani gürültüler neticesinde meydana gelir. Gürültünün sebep olduğu diğer rahatsızlıklar kalp ile ilgilidir. Araştırmalar gürültünün kalp atışlarını değiştirdiğini, kanı koyulaştırdığını ve kan damarlarını genişlettiğini göstermiştir. Gürültünün, baş ağrısı yaptığı ve insanı daha alıngan ve öfkeli yaptığı da kabul etmektedir.

GÜRÜLTÜYE KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLER

- 1-Ağaçlandırma ve yeşillendirme
- 2-Trafik akışının devamlılığı
- 3-Egzosların kontrolü
- 4-Taşıtların hız kontrolü
- 5-Gürültü perdeleri
- 6-Korna yasağı
- 7-Konut-sanayi yerleşim yerlerinin ayrımı
- 8-Eğlence ve reklam amaçlı gürültü kontrolü
- 9-Binalarda ses yalıtımı
- 10-Eğitim
- 11-Gürültüsüz toplu taşıma araçlarına öncelik verilmeli
- 12-Yapı ve malzemenin akustik açıdan standardizasyonu sağlamak gerekir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne ulaşan gürültü şikâyetlerinin konu bazında dağılımı aşağıdaki grafikte verilmektedir. Gelen şikâyetlere istinaden yerinde denetim yapılmakta ve sonuçlandırılmaktadır.

Grafik A.10 – 2021 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı (RÇŞİDİM, 2022)

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayısı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

İlde Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı, toplam araç sayısı, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptıran araçlar ile tamamlanan bisiklet yollarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir.

Çizelge A.9 - 2021 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(RÇŞİDİM, İl Emniyet Müd., 2022)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
11	87.542	52.509

Çizelge A.10 – Tamamlanan Bisiklet Yolları
(RÇŞİDİM, 2022)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
-	-	-

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde bulunan Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda kükürtdioksit (SO₂) ve Partikül Madde (PM10) gibi hava kirleticilerinin ölçümü yapılmakta olup kirlilik takip edilmektedir. Trafikten kaynaklı hava kirliliğinin en aza indirilmesi için yetki verilen istasyonlarca araçların egzoz emisyonlarının ölçümleri esnasında ölçüm sonuçları standartların üzerinde çıkan araçlara egzoz pulu verilmemekte, araç sahiplerinden araçlarının gereken bakımı yaptırmaları istenmektedir. İl Müdürlüğümüzce de denetimler yapılmaktadır.

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Rize Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

İl Emniyet Müdürlüğü

Aksa Doğalgaz Dağıtım A.Ş.

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Rize ilinin başlıca akarsuları; İyidere, Taşlıdere, Büyükdere, Yeşildere, Fırtına Deresi, Çağlayan Deresi ve Ortaköy Deresi'dir. Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsular ve diğer küçük akarsuların il çıkışı toplam ortalama akımları 5 310,0 hm³/yıl'dır. Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsular ve diğer küçük akarsuların toplam yüzeyleri ise 980 ha'dır.

Çizelge B.11 –İlin akarsuları
(DSİ 22. Bölge, 2022)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Yüzey Alanı (ha)	Debisi (hm ³ /yıl)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
İyidere			160	1.124		
Taşlıdere			100	700		
Büyükdere			50	450		
Yeşildere			70	369		
Fırtına Deresi			275	1.460		
Çağlayan Deresi			100	323		
Ortaköy Deresi			75	227		
Diğerleri			150	657		
Toplam			980	5.310		

İlimizde 3 adedi denizde 38 adedi karada olmak üzere toplam 41 adet su ürünleri yetiştiricilik tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerde toplam 4212 ton/yıl proje kapasitesine sahiptir. Karadaki tesislerde yetiştiricilik beton havuzlarda entansif olarak yapılmaktadır. Denizlerdeki yetiştiricilik ise ağ kafeslerde yapılmaktadır. Kara tesisleri Merkez, Derepazarı, Güneysu, Çayeli, Pazar, Hemşin, Ardeşen, Çamlıhemşin, Fındıklı, Kalkandere ilçelerinde yer almaktadır.

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Rize ilinin başlıca gölleri; Büyükdeniz Gölü, Göleteği Gölü, Sarıncaf Gölü, Balıklı Gölü, Çınacı Gölleri, Sefkar Gölleri, Kapılı Gölleri, Suluk Gölü, Anbar Gölü'dür. Diğer küçük göllerle birlikte bu göllerin toplam yüzeyleri 224 ha'dır. Rize ilinde gölet ve baraj(reservuar) bulunmamaktadır.

Çizelge B.12 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar
(DSİ 22. Bölge, 2022)

Göletin Adı	Yüzey alanı (ha)	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Büyükdeniz Gölü	7					
Göleteği Gölü	7					
Sarıncaf Gölü	6					
Balıklı Gölü	7					
Çınacı Gölleri	11					
Sefkar Gölleri	8					
Kapılı Gölleri	13					
Suluk Gölü	7					
Anbar Gölü	8					
Diğerleri	150					
Toplam	224					

B.1.2. Yeraltı Suları

Rize ilinde yer altı suyu hemen hemen bütün önemli akarsuların ve derelerin mansap kesimindeki alüvyon sahalarda meydana gelmektedir. Yer altı suyu temin edilen bazı önemli akarsuların akiferlerinde DSİ'ce yapılan çalışma sonuçları aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.13 – Yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ 22. Bölge, 2022)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
İldeki Toplam Emniyetli Rezerv (hm ³ /yıl)	109
Fiili Olarak Tüketilen Su	27,35

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Yeraltısu Taşıyan Formasyonların Yayılım ve Kalınlıkları

İyidere Çayı Akiferi: İyidere kasabasının batısından denize dökülen İyidere çayının mansap bölümünde oluşan kil, silt, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon akifer özelliğindedir. Akiferin uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru 9000 m, genişliği; 500 – 800 m kalınlığı; akarsuya paralel bir hat boyunca 7 noktada yapılan jeofizik çalışmalara göre 24 – 44 m, akifer alanda DSİ ve İB sı tarafından açılan su sondaj kuyularında 35 – 45 m olarak ölçülmüştür.

Taşlıdere Çayı Akiferi: Rize ilinin doğusundan denize dökülen Taşlı dere çayının mansap bölümünde oluşan kil, silt, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon akifer özelliğindedir. Akifer alanının uzunluğu; karayolu köprüsünden mansaba doğru 8000 m, genişliği; 250 – 750 m kalınlığı; jeofizik ve su sondaj çalışmalarına göre 24 – 22 m dir.

Büyükdere Çayı Akiferi: Çayeli ilçesinin batısından denize dökülen Büyükdere çayının mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akiferin uzunluğu, karayolu köprüsünden menbaya doğru 6 000 m, genişliği: 150-300 m, kalınlığı, akifer alanda akarsuya paralel iki hat boyunca 5 noktada

yapılan jeofizik çalışmalara göre 12 – 28 m, akifer alanda iller bankası tarafından Çayeli kasabasının su ihtiyacını karşılamak için açılan 6 adet su sondaj kuyusunda 22 - 34 m olarak ölçülmüştür.

Hemşin Deresi Akiferi: Pazar ilçesinin doğusundan denize dökülen Hemşin deresinin mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanın uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru 5000 m, genişliği; 200 – 1500 m, kalınlığı; akarsuya paralel bir hat boyunca 5 noktada yapılan jeofizik çalışmalara göre 12 – 24 m kadardır.

Fırtına Çayı Akiferi: Ardeşen ilçesinin batısından denize dökülen Fırtına çayının mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanın uzunluğu; kara yolu köprüsünden menbaya doğru 6 000 m, genişliği; 300 – 1500 m, kalınlığı; akarsuyun mansap bölümünde 3 hat boyunca 8 noktada yapılan jeofizik rezistivite ve su sondaj kuyusu açım çalışmalarına göre 22 – 34 m kadardır.

Abuçağlayan Deresi Akiferi: Fındıklı ilçesinin doğusundan denize dökülen Abuçağlayan deresinin mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanın uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru, 6 000 m, genişliği; 300 – 400 m, kalınlığı; akifer alanda yapılan jeofizik rezistivite çalışmalarına göre 15 – 20 m kadardır.

Yukarıda tanımlanan akifer alanları ve bu alanlara 50 m mesafedeki koruma alanı sınırları 1/ 25000 ölçekli haritalara işlenmiş olup, 167 sayılı Yeraltı Suları Kanunu kapsamında korunması gerekmektedir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 10.08.2016 tarih ve 29797 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” Tablo I’e göre İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından analizler yapılmış olup parametre değerleri aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.14 - 2021 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları

(İl Tarım ve Orman Müd., 2022)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey suyu	İyidere	Akarsu	-	-	-	-	-	İyidere		21,16
Yüzey suyu	Zincirli	İçme suyu	-	-	-	-	-	Gündoğdu	-	25,75
Yüzey suyu	Taşlıdere	İçme suyu	-	-	-	-	-	Güneysu		8,16
Yüzey suyu	Andon	Akarsu	-	-	-	-	-	Andon	-	3,58
Yüzey suyu	Andon Alt	Akarsu						Andon Alt		9,58
Yüzey suyu	Fırtına	Akarsu	-	-	-	-	-	Ardeşen	-	4,66
Yüzey suyu	Fırtına 2	Akarsu	-	-	-	-	-	Ardeşen	-	3,91
Yüzey suyu	Tunca	Akarsu	-	-	-	-	-	Ardeşen	-	5,41
Yüzey suyu	Tunca 2	Akarsu	-	-	-	-	-	Ardeşen	-	4,58
Yüzey suyu	Çağlayan	Akarsu	-	-	-	-	-	Fındıklı	-	4,33
Yüzey suyu	Çağlayan 2	Akarsu	-	-	-	-	-	Fındıklı	-	4,00
Yüzey suyu	Skortol	İçme suyu	-	-	-	-	-	Fındıklı	-	18,17
Yeraltı suyu	Çelikler Mah	Akarsu	-	-	-	-	-	İyidere	X40.387778Y 40.979167	72,25
Yüzey suyu	Sümer	Akarsu	-	-	-	-	-	Fındıklı	-	7,24
Yüzey suyu	Hemşin	Akarsu	-	-	-	-	-	Hemşin	-	4,22
Yüzey suyu	Aşıklar	Akarsu	-	-	-	-	-	Çayeli	-	13,26
Yüzey suyu	Madenli	Akarsu	-	-	-	-	-	Çayeli		4,33
Yüzey suyu	Melyat	Akarsu	-	-	-	-	-	Pazar	-	7,16
Yüzey suyu	İkizdere	Akarsu	-	-	-	-	-	İkizdere	-	11,41
Yüzey suyu	Kalkandere	Akarsu	-	-	-	-	-	Kalkandere	-	23,08

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimiz genelinde sanayi çay fabrikaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu sanayi tesisleri kurulurken herhangi bir plan dahilinde kurulma işlemleri yapılmamıştır. Günümüzde çay fabrikalarının büyük bir kısmı meskün mahal içerisinde yer almaktadır. Ayrıca konkasör tesisleri, hazır beton tesisleri vb. çalışmalarında endüstriyel atıksu arıtma tesislerini kurmuşlardır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Rize il sınırları içerisinde 12 ilçe 6 belde belediye olmak üzere toplam 18 adet belediye bulunmaktadır.

Merkez, Çayeli, Pazar, Fındıklı ilçelerinde ön arıtmalı derin deniz deşarjı atıksu arıtma tesisi bulunmakta olup Ardeşen İlçesinde derin deniz deşarjı faaliyeti yapmaktadır. Kalkandere ilçesinde

arıtma tesisi faaliyettedir. Hemşin Belediyesi Paket arıtma tesisi yapımı tamamlanmış olup ve diğer İlçe ve belde belediyelerin herhangi bir arıtma tesisi bulunmamaktadır.

Rize Belediyesi tarafından 1 adet Biyolojik Arıtma projesi yürütülmektedir. Yürütülen bu çalışmalar tamamlandığında Güneysu, Salarha ve Muradiye belediyeleri atıksularını bu şekilde bertaraf edeceklerdir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Rize ilinde sulu tarım yapılmamaktadır. Tarım alanları hakkındaki veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Çizelge B.15 - Rize İlinde 2021 Yılı Tarım Arazilerinin Kullanımı

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2021- TUİK, 2022)

ÜRÜNLER	Alan (da)	Üretim(ton)
Çay	553.943	1.022.062
Fındık	18.375	2.672
Kivi	3.338	5.621
Maviyemiş	351	205
Tarla Ürünleri	2.234	627
Sebze	3.037	1.993
Toplam Alan	581.278	1.033.180

İlimiz genelinde kullanılan gübre miktarları da aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.16 – Rize ilinde 2021 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	13.584,2	50.000
Fosfor	2.724,8	
Potas	5.443,6	
TOPLAM	21.752,6	

Çizelge B.17 - Rize ilinde 2021 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2022)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek	35 Litre	
Herbisitler	Yabancı Ot	100 Litre	
Fungisitler	Mantar	75 Kg	
Rodentisitler	Fare	375 Kg	
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Böcek	30 Kg	
Diğer			

B.3.2.2. Diğer

İlimizde mevcut katı atık düzenli depolama tesisi bulunmamaktadır. Ancak İlimiz Trabzonda bulunan TRABRİKAB'a (Trabzon ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) üyedir. Bir kısım Belediye atıklarını TRABRİKAB'a verirken bir kısım Belediye atıklarını vahşi olarak depolamaktadır.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

Ulusal deniz izleme programımız ile tüm denizlerimizde meydana gelen kirlilik ve etkileri ile kimyasal ve ekolojik kalite durumunun izlenerek ve insan faaliyetlerinden kaynaklı baskı ve etkiler değerlendirilerek ulusal deniz ve kıyı yönetimi politikalarının ve stratejilerinin belirlenmesi/gözden geçirilmesi ve alınan önlemlerin etkilerinin takibine altlık oluşturulması amaçlanmaktadır. Denizlerde kirlilik ve kalite değerlendirmeleri su yönetimi birimi bazlı yapılmaktadır. Ekolojik kalite durumu ise 3 Biyolojik Kalite Elemanı (fitoplankton, makro alg ve bentik omurgasızlar) ile diğer destekleyici parametrelerin (besin elementleri; toplam fosfor, nitrat+nitrit, seki disk derinliği) ortak değerlendirmesi yapılarak ortaya konulmaktadır. 2017-2021 izleme programı ekolojik kalite durumu aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge B.18 – Kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi
(RÇŞİDİM, 2022)

Su Yönetim Birimi Kodu	Su Yönetim Birimi Kapsadığı Alan	Ekolojik Kalite Durumu		
		2019	2020	2021
KRD_15	Doğu Karadeniz Havzası	Orta	Orta	Orta

Ekolojik Kalite Renk Kodlaması

Çok İyi
İyi
Orta
Zayıf
Kötü

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

Belediyelere ait derin deniz deşarjları mevcut ancak herhangi bir izleme programı bulunmamakta ancak Çayeli Bakır İşletmeleri derin deniz dolgusu yapmakta ve izleme programı uygulamaktadır. Mavi Bayrak almaya hak kazanan plaj ve marinalar bulunmamaktadır. 11 adet plaj bulunmaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlde mevcut ise acil müdahale planı hazırlaması gereken kıyı tesisi sayısı ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge B.19 – 2021 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı
(RÇŞİDİM, 2022)

Şehir	Acil Müdahale Planı Hazırlaması Gereken Kıyı Tesis Adedi	Onaylı Plana Sahip Kıyı Tesis Adedi
Rize	2	2

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizde atık alma gemisi bulunmamaktadır. Rize Liman İşletmesi Yatırım A.Ş.'ye ait bir adet atık kabul tesisi mevcut olup MARPOL Ek-I, MARPOL Ek-IV, MARPOL Ek-V kapsamındaki gemi atıklarına hizmet vermektedir.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

İlimiz Merkez Hamidiye Mahallesi açıklarında 950 ton/yıl proje kapasitesine sahip bir adet Dağınksu Mahallesi açıklarında ise her bir 950 ton/yıl kapasiteli 2 adet denizde ağ kafes su ürünleri yetiştiricilik tesisi bulunmaktadır. Her bir deniz ağ kafes yetiştiricilik tesisinde 500 ton/yıl Gökkuşluğu Alabalığı, 350 ton/yıl Karadeniz Alabalığı ve 100 ton/yıl Levrek yetiştiriciliği yapılmaktadır. Kıyıda 1100 metre açıkta bulunan bu tesisler Kasım – Haziran aylarını kapsayan 7 aylık dönemde Türk Somonu olarak bilinen büyük alabalık yetiştiriciliği tüm zamanlarda ise Levrek yetiştiriciliği yapılmaktadır.

B.4.6. Deniz Çöpleri

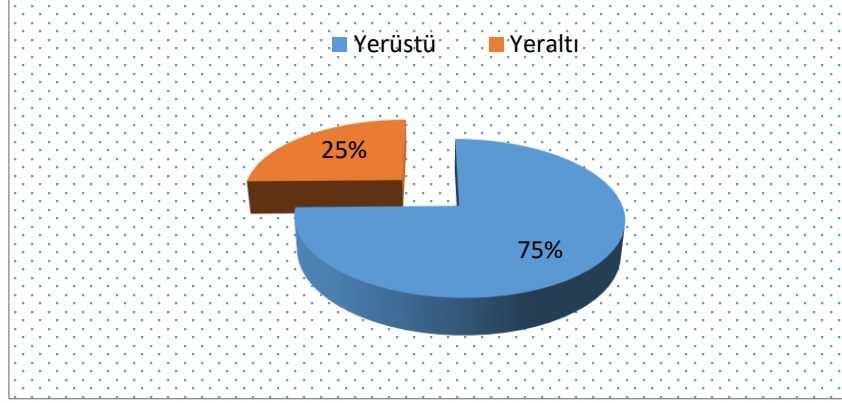
İlimizde deniz çöpleri ile ilgili çalışmalar, **Deniz Çöpleri İl Eylem Planının Hazırlanması ve Uygulanması Genelgesi** kapsamında hazırlanan “**İl Deniz Çöpleri Eylem Planı**” çerçevesinde yürütülmektedir. Rize Merkez, İlimiz sahil kesiminde yer alan ilçe belediyelerince ve ilgili kamu kurum kuruluşlarınca dere ve nehir ağzı temizliği, kıyı temizliği, plaj temizliği, deniz yüzeyi temizliği faaliyetleri ile eğitim, sergi, afiş/broşür gibi farkındalık çalışmaları yapılmaktadır. Yapılan çalışmalar, sorunlar, uygulamalar eylem planı çerçevesinde her 3 ayda bir ve yıllık olarak Bakanlığımıza iletilmektedir.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

2020 yılı TÜİK verilerine göre içme ve kullanma suyu şebekesi için toplam çekilen su miktarı 16.290.000 m³/yıl (yerüstü: 17.536.000 m³/yıl, yeraltı: 5.934.000 m³/yıl) 'dır.

Grafik B.11 - 2020 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(TUİK, 2022)

İlimizde 18 adet belediye (6 adet belde) bulunmakta ve tüm belediyelerde içme suyu şebekesi bulunmaktadır. Toplam 2020 TUİK verilerine göre 231.219 kişiye içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilmekte olup toplam Belediye nüfusunun %94 üne tekabül etmektedir. İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen Belediye sayısı 5'dir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

Belediyelerde içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen yeraltı suyu miktarı 2020 yılı için 5.934.000 m³/yıl' dır. Yeraltı ve yüzeysel sular için arıtma tesisi mevcut olup arıtma (gelişmiş, konvansiyonel) yapılmaktadır. Arıtma kapasitesi 34.657.000 m³/yıl olup 2020 yılı içerisinde 19.886.000 m³/yıl su arıtılmıştır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Belediyelerden konu ile ilgili yeterli bilgi elde edilememiştir. Ancak DSİ 22. Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan tahsislere ilişkin çizelge aşağıda yer almaktadır.

Çizelge B.20 – DSİ 22. Bölge Müdürlüğü Tarafından Tahsis Edilen İçme Suyu Kaynakları
(DSİ 22. Bölge Müd., 2022)

Tahsis Sahibi	Tahsis Amacı	İlçesi	Köyü	Su Kaynağı Adı	Su Kaynağı Kotu	Tahsis Edilen Su Miktarı (l/s)
ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çamlıhemşin		Değirmen Kaynak Suyu	815	5
GÜNEYSU BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Güneysu	BAŞKÖY	Pataklık Deresi (114 L/S)	940	
FINDIKLI BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Fındıklı	Yaylacılar	Arduç Deresi	960	87
BÜYÜKKÖY BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çayeli	Derecik Köyü	Ortasırt Deresi	681	5
BÜYÜKKÖY BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çayeli	Derecik Köyü	Delme Deresi	659	15
KALKANDERE DERNEKPAZARI KENDİRLİ	İçme ve Kullanma Suyu	İkizdere	Yolbaşı Beldesi	Varda Kaynağı 1	1950	100

KALKANDERE DERNEKPAZARI KENDİRLİ	İçme ve Kullanma Suyu	İkizdere		Varda Kaynağı 2	1910	100
ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çamlıhemşin		Aravani Kaynak Suyu	1360	1.5
RİZE ÇAMLIHEMŞİN KADIKÖY VE YAĞMURLU MAH.	İçme ve Kullanma Suyu	Çamlıhemşin		Aravani	1360	1.5
FINDIKLI BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Fındıklı		Dudusku Kaynağı	315	1.75
FINDIKLI BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Fındıklı		Paçva Kaynağı	300	1.15
ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çamlıhemşin		Çamlıca kaynağı	820	0.6
ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çamlıhemşin	Çamlıca, Kaplıca ve Aşağı Şimşir Köyü	Kocaali Kaynağı	979	1
ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çamlıhemşin	Çamlıca, Kaplıca ve Aşağı Şimşir Mahallesi	Türbün-2 Kaynağı	2360	5
ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çamlıhemşin	Çamlıca, Kaplıca ve Aşağı Şimşir Mahallesi	Kaplıca Kaynağı	891	1.25
ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çamlıhemşin	Çamlıca, Kaplıca ve Aşağı Şimşir Mahallesi	Türbün-1 Kaynağı	2360	6
HEMŞİN BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Hemşin	Hemşin Merkez	Değirmendere	640	12
İKİZDERE BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	İkizdere		Çağrankaya	1800	7
FINDIKLI BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Fındıklı		Selazur 1	823	4
FINDIKLI BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Fındıklı		Selazur 2	851	3.4
MADENLİ BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Merkez		Topkaya Kumdağı 1-2	450	18
RİZE MERKEZ VE 9 BELEDİYE	İçme ve Kullanma Suyu	Merkez		Karasu1 ve Karasu2 kaynakları	555	150
RİZE MERKEZ VE 9 BELEDİYE	İçme ve Kullanma Suyu	Merkez		Okta	416	50
ÇAYELİ BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Çayeli	Seslidere köyü	Sesli Deresi	480	152
KALKANDERE İYİDERE DERNEKPAZARI KENDİRLİ	İçme ve Kullanma Suyu	Kalkandere		Soğuksu deresi	560	70
GÜNEYSU BELEDİYESİ	İçme ve Kullanma Suyu	Merkez	Güneysu Beldesi	Adon İçme Suyu	510	20
RİZE BELEDİYESİ VE BAĞLI 9 ADET BELEDİYE	İçme ve Kullanma Suyu	Merkez		Poşut ve Taşlıdere	688	650
RİZE MERKEZ VE 9 BELEDİYE	İçme ve Kullanma Suyu	Merkez		Paşaçur Deresi	630	138.9
RİZE BELEDİYESİ VE BAĞLI 9 ADET BELEDİYE	İçme ve Kullanma Suyu	Merkez		Ilıca	729	250
RİZE ARDEŞEN PAZAR VE FINDIKLI BELEDİYELERİ	İçme ve Kullanma Suyu	Fındıklı		Çağlayan Deresi	430	800
MERKEZ VE BAĞLI 9 BELEDİYE	İçme ve Kullanma Suyu	Merkez		Gürgen Köyü Kaynakları	730	900

B.5.2. Sulama

Rize İli yıllık yağış miktarı ortalamasının 2000 mm' nin üzerinde olması nedeniyle Tarımsal sulamaya ihtiyaç duyulmamaktadır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde sulama işlemi yapılmamaktadır.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde sulama işlemi yapılmamaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde sanayilerde kullanılan su derelerden çekilmekte ya da bazı küçük işletmelerde belediye şebeke suyu kullanılmaktadır. Endüstriyel su kullanımlarında oluşan atıksular bazı sanayilerde geri dönüşümlü olarak kullanılmaktadır. Geri dönüşümlü olmayan sanayilerde ise arıtılarak ya da arıtılmadan alıcı ortama (Yüzeysel su) deşarj edilmektedir. Endüstriyel su kullanım miktarlarına ait yeterli bilgi bulunmamaktadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Belirli bir yerde biriktirilen ya da kendiliğinden birikmiş olan suların belli bir potansiyel enerjisi vardır. Su biriktiği ya da biriktirildiği yerden daha alçak bir yere belirli bir hızda düşürülecek olursa ortaya bir kinetik enerji çıkar. Bu kinetik enerji türbin kanatlarında bir mekanik enerji oluşturur ve alternatörde dönme hareketi meydana getirir. Alternatörün hareket etmesiyle elektrik enerjisi elde edilmiş olur.

Rize ilinde enerji üretmek amacıyla projelendirilen hidroelektrik santrallerin karakteristikleri ve proje aşamaları aşağıda verilmektedir.

Çizelge B.21 – Rize İlindeki İşletmedeki Hidroelektrik Santral Projeleri
(DSİ 22. Bölge Müd., 2022)

İL SIRA NO	HİDROELEKTRİK SANTRALİN ADI	TESİSİN BULUNDUĞU		KURULU GÜÇ MW
		İLÇE	AKARSU	
1	ADACAMI HES	MERKEZ	TAŞLIDERE	29,30
2	AMBARLIK I-II REG. VE HES	MERKEZ	KALE DERE	9,00
3	AYVASIL REG. VE HES	GÜNEYSU	PİLAHOZ DERE	4,42
4	CEVİZLİK HES	KALKANDERE	İYİDERE	91,40
5	ÇİĞDEMLİ REG. VE HES	KAPTANPAŞA	ÇATALDERE	6,29
6	GÜRGEN REG. VE HES	GÜNEYSU	GÜNEYSU-KALE DERE	2,36
7	HAMZABEY HES	GÜNEYSU	TAŞLIDERE	8,82
8	İNCİRLİ REG. VE HES	İYİDERE	KALKANDERE	25,20
9	İKİZDERE HES	İYİDERE	İKİZDERE	24,94
10	KALE HES	MERKEZ	KALE/ISLAHİYE	9,50
11	MELİKOM REG. VE HES	ÇAYELİ	BÜYÜKÇAY	7,60
12	SARAY HES	İYİDERE	İYİDERE-KARADERE	13,5
13	UZUNDERE-I REG. VE HES	ÇAYELİ	UZUNDERE	62,15
14	UZUNDERE-II REG. VE HES	ÇAYELİ	UZUNDERE	19,69
15	YEŞİLKÖY HES	GÜNEYSU	ÇATALDERE	3,72
16	YOKUŞLU-KALKANDERE	İKİZDERE	İYİDERE	40,24
17	ALİCİK REG. VE HES	GÜNEYSU	KALE DERE	9,00
TOPLAM				367,13

B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

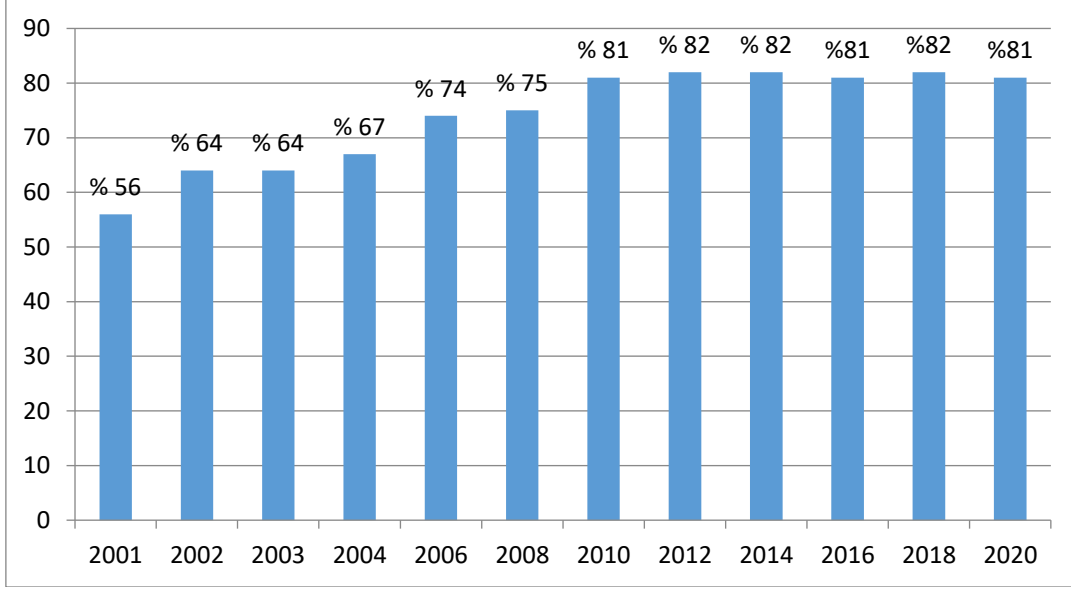
İl genelinde rekreatif amaçlı kullanılan su miktarı ile ilgili verilere ulaşılamamıştır.

B.6. Çevresel Altyapı

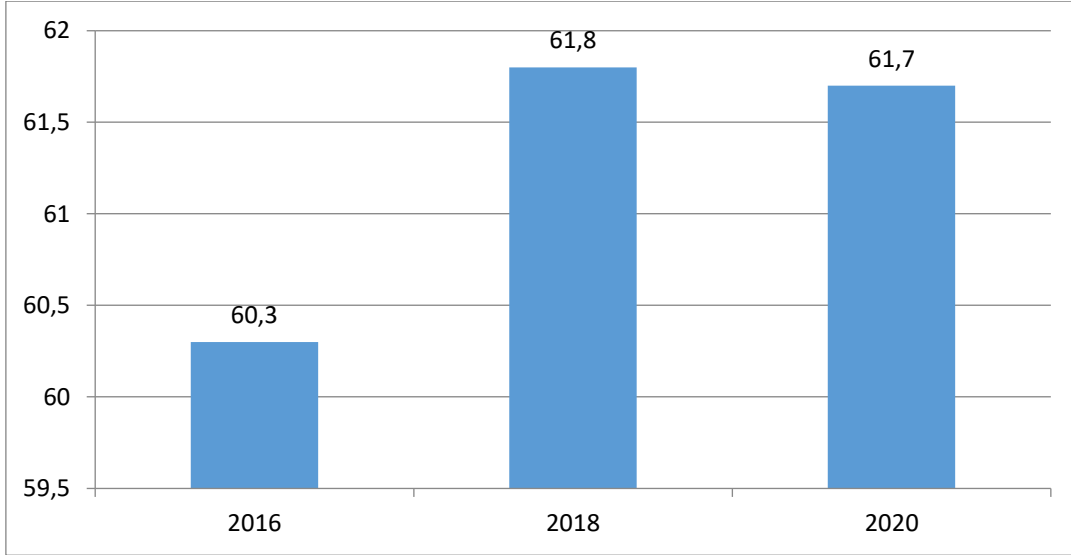
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Rize İlinde toplam Belediye sayısı 18 (ilçe ve belde) olup 2020 yılı TÜİK verilerine göre Kentsel kanalizasyon sistemi ile hizmet verilen belediye sayısı 16, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen Belediye nüfusunun toplam Belediye nüfusuna oranı %81'dir.

Sürekli Atıksu İzleme Sistemi kurulmuş Pazar Belediyesine ait 1 adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır.

Grafik B.12 – Rize ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı
(tuik.gov.tr, 2022)

Grafik B.13 – 2018 yılında Rize ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı
(tuik.gov.tr, 2022)

Belediyelerden atıksu arıtma tesislerinden çıkan atık çamurların analizleri ile ilgili herhangi bir veri alınamamıştır. 2021 yılı verileri elde edilememiştir.

Çizelge B.22 – 2021 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(RÇŞİDİM, Belediyeler, 2022)

	Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
il Merkezi	Merkez-İslampaşa	+			+			58	yok	58.000	Karadeniz	var	117.321	
	Merkez-Fener	+			+			20	yok	20.000	Karadeniz	var		
ilçeler	Fındıklı	+			+			11,4	yok	11.400	Başlangıç X:427404.20 Y:4570580.81 Bitiş X:426622.30 Y:4571353.44	var	10.977	
	Ardeşen	+			+			6	yok	6.000	X:4562760,25 Y:414814,70	var	30.577	
	Pazar	+			+			12,4	var	12.400	X:661314,29 y:4562245,818	var	17.663	
	Hemşin	+				+		0,6	yok	600	Hemşin Deresi	yok	1.324	
	Çayeli	+			+			11,23	yok	11.230	41° 05' 24.05'' 40° 43' 09.93''	var	23.860	
	Güneysu		+											
	Derepazarı		+											
	İyidere		+											
	Kalkandere	+			+	+		1	yok	1.000	Karadere	yok	6.796	
	İkizdere		+											
	Çamlıhemşin													
	Madenli													
	Büyükköy													
	Muradiye													
	Tunca													
	Kendirli	+				+		500 m ³ /gün	yok	0.0033	EN:40°57'46.59"K / BOY: 40°26'4.49"D	yok	3100	0.05
	Salarha													
Ayder	+				+				1.920	Çamlıhemşin Deresi	yok			

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği" kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Organize Sanayi Bölgesine (OSB) ait artıma tesisi hakkındaki bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Çizelge B.23 – 2021 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(RÇŞİDİM, 2022)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
RİZE OSB	Faaliyette	400	Yok	Kimyasal+Biyolojik	0,12	İyidere Deresi

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

İlimiz sınırları içerisinde yer alan Küçük Sanayi Sitelerinde ise atık su arıtma tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge B.24 – Rize ilinde 2021 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atık su arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Rize OSB Müdürlüğü, 2022)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Rize OSB	-	-	-	-	-	-
Ardeşen KSS	-	-	-	-	-	-
Çayeli KSS	-	-	-	-	-	-
Çayeli Örnek KSS	-	-	-	-	-	-
Rize Modern KSS	-	-	-	-	-	-
Pazar Modern KSS	-	-	-	-	-	-

Çizelge B.25 – 2021 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Sicil Bilgi Sistemi, 2022)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	440	68
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi		
Diğer		

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

İlimizde mevcut katı atık düzenli depolama tesisi bulunmamaktadır. Ancak İlimiz Trabzonda bulunan TRABRİKAB'a (Trabzon ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) üyedir.

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksu geri kazanım yöntemleri, (kentsel yeniden kullanım, tarımsal yeniden kullanım, endüstriyel yeniden kullanım, çevresel/ekolojik yeniden kullanım başka bir tesise su kaynağı) tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanım, yeraltına enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvaletlerde vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım sayılabilir. Bu konuda yeterli veri bulunmamaktadır.

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında Kirlenmiş Sahalar Bilgi sistemine girilen Faaliyet Ön Bilgi formları incelenmiş olup 72 şüpheli saha ve 60 takip gerektirmeyen saha belirlenmiştir.

Çizelge B.26 - 2021 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

(Kirlenmiş Saha Değerlendirme ve İzleme Komisyonu, 2022)

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri(İlçe/Mevki)	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda kullanılan temizleme faaliyetleri ve yöntemleri
		Var	Yok	
Yok				

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Bu konuda yeterli veri elde edilememiştir.

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında ilimizde taş ocakları Doğaya Yeniden Kazandırma Planları hazırlayıp İlimiz Orman İşletme Müdürlüğüne planı sunup bir örneğini de Müdürlüğümüze iletirler. 2021 yılı içerisinde Müdürlüğümüze sunulan Doğaya Yeniden Kazandırma Planı bulunmamaktadır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre (bitki besin maddesi bazında), pestisit miktarları ve bunların çeşitlerinden söz edilerek, Çizelge B.21, Çizelge B.22, Çizelge B.23 doldurulmalıdır.

Çizelge B.27 – Rize ilinde 2021 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları
(İl Tarım ve Orman Müd., 2022)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	13584,2	50.000
Fosfor	2724,8	
Potas	5443,6	
TOPLAM	21752,6	

Çizelge B.28 - Rize ilinde 2021 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)
(İl Tarım ve Orman Müd., 2022)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek	35 Litre	
Herbisitler	Yabancı Ot	100 Litre	
Fungisitler	Mantar	75 Kg	
Rodentisitler	Fare	375 Kg	
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Böcek	30 Kg	
Diğer			
TOPLAM			

Çizelge B.29 - 2021 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(İl Tarım ve Orman Müd., 2022)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

2021 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla analiz yapılmamaktadır. Organik tarımda üründe analiz yapılmaktadır.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin yer Őekillerinden ötürü su akıŐ hızı fazla, bununla beraber enerji potansiyeli de fazladır. Bu sebeple ilimizde birçok HES Projesi bulunmaktadır. İlimizde içme ve kullanma suyu olarak akarsular, kaynak ve kuyu suyu kullanılmaktadır. Düzenli atık depolama sahası mevcut değildir ancak konu ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.

Kaynaklar

- Rize evre, Şehircilik ve İklım Değişikliği İl Müdürlüğü
- DSİ 22. Bölge Müdürlüğü
- İl/İlçe Belediye Başkanlıkları
- Rize Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Rize Sağlık Müdürlüğü
- tuik.gov.tr

C. ATIK

İlimizde katı atıkların toplanması amacıyla 2 adet birlik kurulmuştur.

TRABRİKAB(Trabzon- Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği): İlimiz Belediyelerinden Merkez, Güneysu, Der pazarı, İyidere, Kalkandere, İkizdere, Salarha, Muradiye, Kendirli, Belediyeleri ve İl Özel İdaresi bu birliğe üye belediyelerdir. Katı Atık düzenli depolama sahası Trabzon İli Sürmene ilçesinde Kutlular mevkiinde bulunmaktadır. 2021 yılından itibaren Trabzon İli Araklı İlçesi taşönü mevkiinde yakma tesisi devreye alınacaktır.

KAÇKARBİR (KAÇKAR İTFAİYE, MEZBAHANE VE KATI ATIKLAR BİRLİĞİ): Kapatılan AR-Rİ-KAB(Artvin- Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) yerine KAÇKARBİR kuruldu ve İlimiz Belediyelerinden Pazar, Ardeşen, Fındıklı, Çamlıhemşin ve Hemşin İlçeleri, Tunca Beldesi ve Rize İl Özel İdaresine bağlı olan yerler bu birliğe üyedirler. Katı atıklarını vahşi depolama yaparak bertaraf etmektedirler. Ancak Çamlıhemşin belediyesi yapılan protokolle katı atıklarını Sürmene İlçesindeki düzenli depolama sahasında bertaraf etmektedir.

Bu birliğe üye belediyeler kendilerine ait düzenli depolama tesisi kuruluncaya kadar TRABRİKAB'a ait düzenli depolama tesisinde katı atıklarını bertarafı için başvuruda bulunmuşlardır.

C.1. Belediye Atıkları

2020 tük verilerine göre İlde toplanan toplam katı atık miktarı 100.477 ton/yıl dır. İlde düzenli katı atık depolama tesisi bulunmamaktadır.

Bazı belediyelerden veri elde edilemediği için toplanan atık kompozisyonlarına ilişkin yeterli veri bulunmamaktadır.

Çizelge C.30 - 2021 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(Belediyeler, 2022)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya	Birliğin Adı Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Üretilen Atık Miktarı (ton/gün)	Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Atık Miktarı (kg/gün)		Aktarma istasyonu/aktarma rampası Varsa Sayısı, yeri ve yararlanan belediyeler	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi				
		Yaz	Kış		Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Yakma	Düzensiz Döküm	Depo Gazından Enerji Üretimi
TRABRİKAB	Merkez	185.000	140.000	120	150	110	0,81	0,79	1	B	-	-	X	-	-
	Ardeşen	45.967	30.645		30	20	0,65	0,65	1						
	Çamlıhemşin	8.000	2.000	4-20	22	5	2,4	3	1	B					
TRABRİKAB	Çayeli	30.000	24.583	20,15	25	20,15	0,85	0,81		B	X		X		
	Derepazarı														
	Fındıklı	16.000	10.700		13	10	0,8125	0,9346	-	B	-	-	-	X	-
	Güneysu														
TRABRİKAB	Hemşin														
	İyidere														
	İkizdere														
	Kalkandere														
	Pazar	36.000	31.678	38,23	20,54	17,69	1,13	1,13	1	B	-	-	-	-	-
	Madenli														
TRABRİKAB	Muradiye														
TRABRİKAB	Kendirli	6.000	3.050	4	6	2	0,68	0,65		B					
	Güneyce														
	Büyükköy														
	Tunca														
İl Geneli															

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında İlimizde belediyelerin belirlemiş olduğu düzenli bir hafriyat depolama sahası bulunmamaktadır. Ayrıca Müdürlüğümüzün elinde hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıkları ile ilgili veri mevcut değildir.

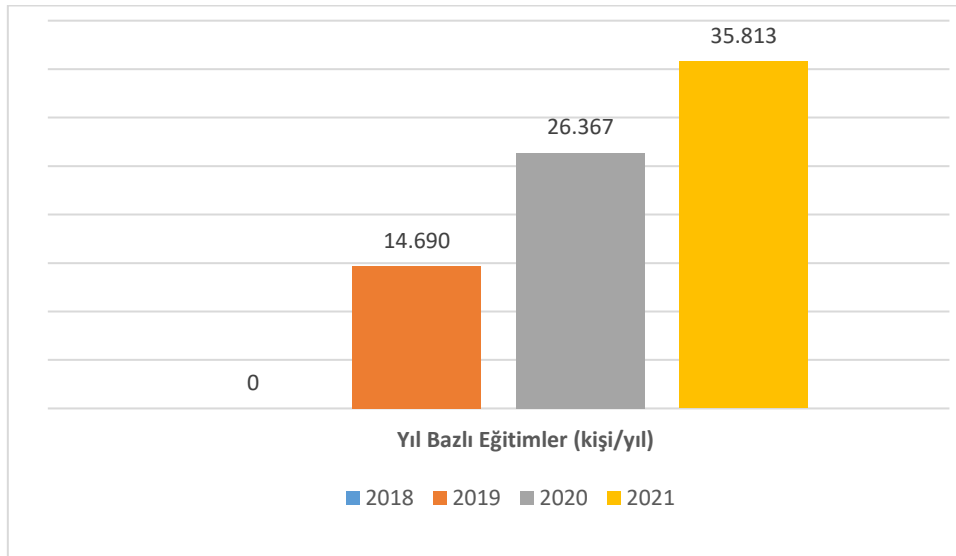
Çizelge C.31 – 2021 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(RÇŞİDİM, 2022)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
İl Geneli (Toplam)	-	-	-	-	-

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

2021 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 35.813 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik C.14 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitilere katılan kişi sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2022)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İldeki Atık Getirme Merkezleri ve Mobil Atık Getirme Merkezlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge C.32 – 2021 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri

(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2022)

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Rize Belediyesi	1	1500	<ul style="list-style-type: none">• Kâğıt Atıkları• Cam Atıkları• Plastik Atıkları• Metal Atıkları• Ahşap Atıkları• Tekstil Atıkları• Karışık Ambalaj Atıkları• Pil Atıkları• Floresan Lamba Atıkları• Pil ve Akümülatörler• Elektrikli ve Elektronik Atıklar• Sitotoksik ve Sitostatik İlaçlar• Atık Yağlar• Hacimli Atıklar• İnşaat Atıkları,• Ömrünü Tamamlamış Lastikler,• Evlerden Kaynaklanan Tehlikeli Atıklar
Mobil Atık Getirme Merkezi	Rize Belediyesi	3	5	<ul style="list-style-type: none">• Kâğıt Atıkları• Cam Atıkları• Plastik-Metal Atıkları• Tekstil Atıkları• Bitkisel Atık Yağlar• Atık Piller• Elektrikli ve Elektronik Atıklar
Mobil Atık Getirme Merkezi AVM	-	-	-

C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

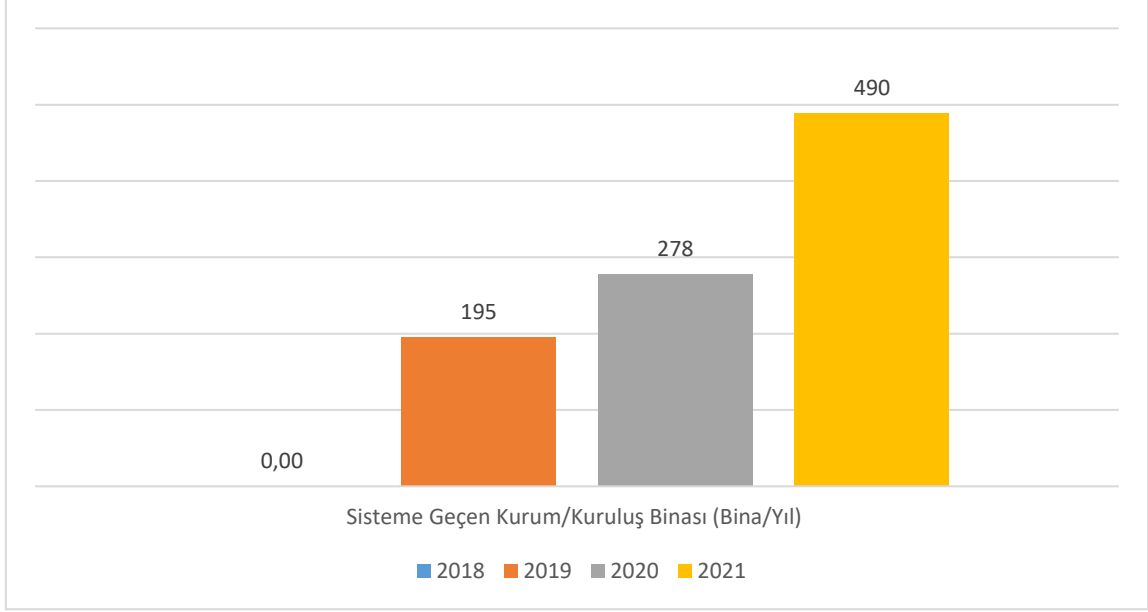
İlde sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan Mahalli İdareler ile kurum/kuruluşlara ilişkin Çizelge aşağıda yer almaktadır.

Çizelge C.33 – 2021 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2022)

Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gereken Mahalli İdareler	İl Genelindeki Toplam Sayı	Sıfır Atık Belgesi Alan Belediye Sayısı
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus ve üzeri)	-	-
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus altı)	-	-
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri	1	1
Belediye Birlikleri	0	0
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri Dışındaki Diğer Belediyeler	0	0
İl Özel İdareleri Mücavir Alan Dışı	0	0

Çizelge C.34 – 2021 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan(faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2022)

Kurum Türü	Toplam Kurum Sayı	Sıfır Atık Belgesi alan bina/yerleşke sayısı
300 ve üzeri Konuta Sahip Siteler	-	-
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisleri	40	30
Alışveriş Merkezleri	1	0
Belediyeler	18	8
ÇŞİD İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumları ve Yurtlar	207	116
Havalimanları	1	0
İl Özel İdareleri	1	1
İş merkezi ve Ticari Plazalar	15	0
Kamu Kurum ve Kuruluşları	155	128
Konaklama İşletmeleri	54	6
Limanlar	3	1
Organize Sanayi Bölgeleri	1	0
Sağlık Kuruluşları	11	5
Tren ve Otobüs Terminalleri	5	0
Zincir Marketler	126	126
Serbest Bölgeleri, Sanayi Siteleri	6	0
Laboratuvarlar, Hukuk Büroları, Dernek, Kooperatif, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Meslek Kuruluşları, Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar	35	0
Kafeterya ve Restoranlar	-	-
Kargo Şirketleri	6	0
27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	-	-

Grafik C.15 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı (aynı şekilde belediyeler içinde hazırlanmalıdır)
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2022)

C.4. Ambalaj Atıkları

İlin yıl içerisinde elde ettiği ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

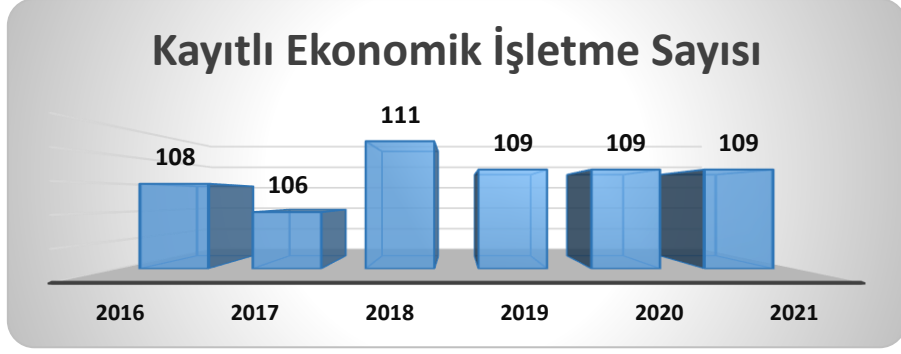
Çizelge C.35 - 2020 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*
(Atık Ambalaj Sistemi,2020)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	12.445	-
Metal	-	-
Kompozit	-	-
Kağıt Karton	188.240	-
Cam	-	-
Ahşap	-	-
Karışık	4.511.120	-
Toplam	4.711.805	-

* Ambalaj Bilgi Sisteminde 2021 yılı istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2020'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistik veriye Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında Ambalaj Bülteninden ulaşılabilir.

Çizelge C.36 - 2021 yılında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Atık Ambalaj Sistemi,2021)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	103
Ambalaj Üreticisi Sayısı	5
Tedarikçi Sayısı	1

Grafik C.16 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Atık Ambalaj Sistemi,2021)

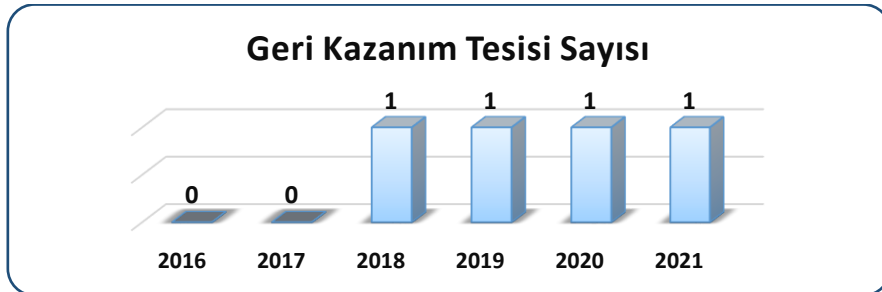
Çizelge C.37 - 2021 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2022)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisleri (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
3	-	-	3

Çizelge C.38 - 2021 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2022)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisleri (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt- Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
1	1	-	-	-	-	-	-

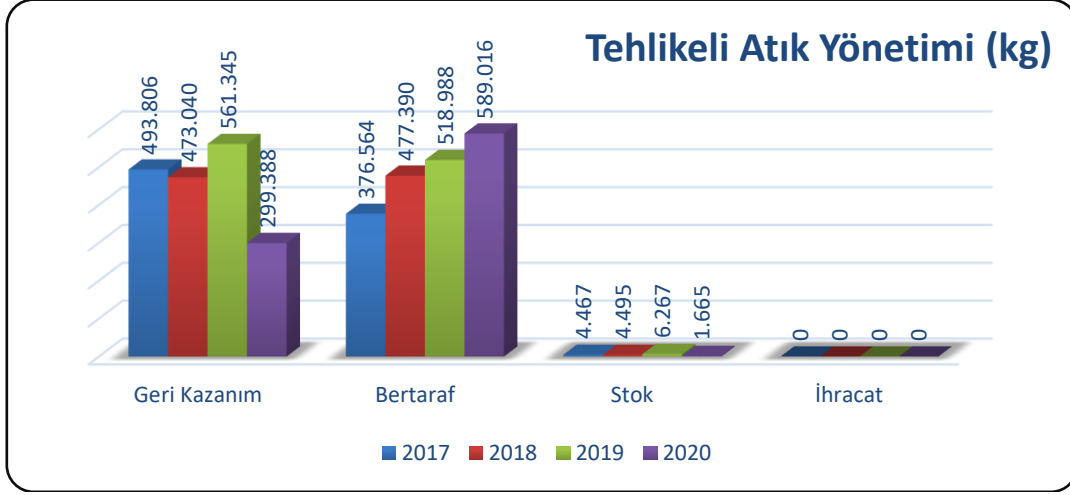
*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

Grafik C.17 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Atık Ambalaj Sistemi,2021)

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atık bertaraf tesisi bulunmamaktadır. Ancak toplanan tehlikeli atıklar lisanslı araçlarla bertaraf tesislerine gönderilmektedir. Tehlikeli atıklar ile ilgili 2017-2018-2019-2020 yıllarına ait veriler aşağıdaki grafikte verilmektedir.

Grafik C.18 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

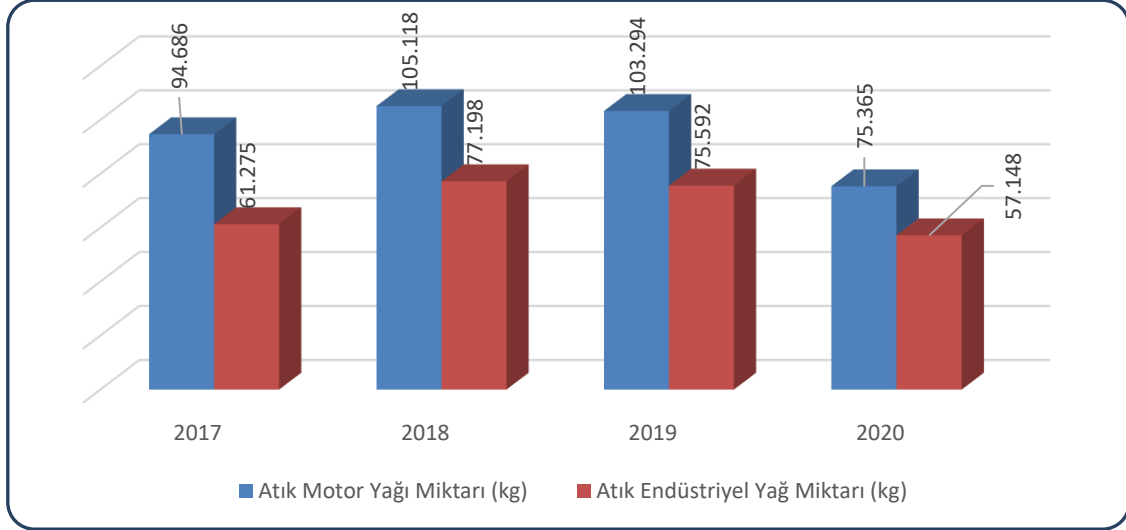
Çizelge C.39 - 2020 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	51.827
R2	Solvent (çözücü) ıslahı/yeniden üretimi	25
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	15.682
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	45
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	96.815
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	74.697
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın ürettiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	60.297
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri)	459
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	551.633
D10	Yakma (karada)	36.889
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın ürettiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	35

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup edilen yılda atık üreticisinin tesisinde oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Yağlar

“Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği” çerçevesinde ildeki atık yağ toplama miktarları ile ilgili bilgiler grafik ve çizelge halinde aşağıda verilmektedir.

Grafik C.19 – Yıllar itibariyle Rize ilinde atık madeni yağ miktarları &
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

Çizelge C.40 – 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

Geri kazanım ^{&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
126.754	5.759	-	1.145

[&] Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

İldeki pil ve akümülatörler hakkında yapılan çalışmalar ile ilgili bilgiler aşağıdaki çizelgelerde verilmektedir.

Atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen atık pil ve akümülatörlerin toplam miktarını gösterir.

Çizelge C.41 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
7.923	11.893	6.920	70.018	22.404	65.855	30.637

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

02/4/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin ek-4 Atık Listesinde yer alan; “20 01 25 - Yenilebilir sıvı ve katı yağlar” kodu kapsamında değerlendirilen bitkisel atık yağlar ve “20 01 26* - 20 01 25 dışındaki sıvı ve katı yağlar (A)” kodu kapsamında değerlendirilen kullanılmış kızartmalık yağların atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade etmektedir. “Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında İlimizde geri kazanım tesisi veya lisanslı araç bulunmamaktadır.

Çizelge C.42 – 2020 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Atık Yönetim Uygulaması,2022)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesisi Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
	14.397	66.041	

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

İlimizde ÖTL geçici depolama alanı, geri kazanım tesisi ve bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.43 – 2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

(RÇŞİDİM, 2022)

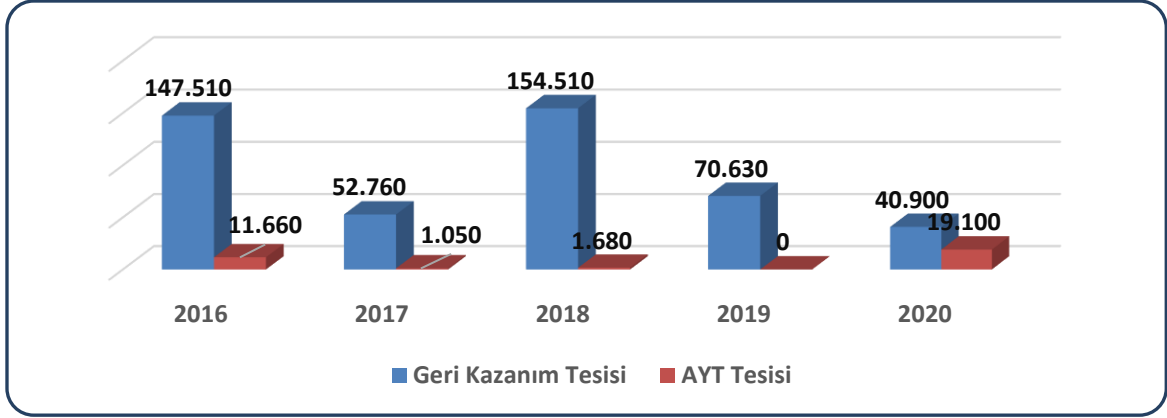
ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
-	-	-	-	-	-

Çizelge C.44 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Geri Kazanım Tesisi	101,560	226,380	147,510	52,760	154,510	70,630	60,000
AYT Tesisi	-	-	11,660	1,050	1,680	-	-

Ömrünü tamamlamış lastik üreticileri (atık üreticisi) tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade eder.

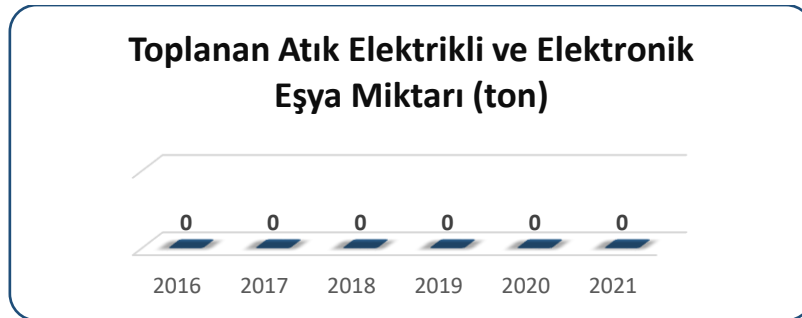

Grafik C.20 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

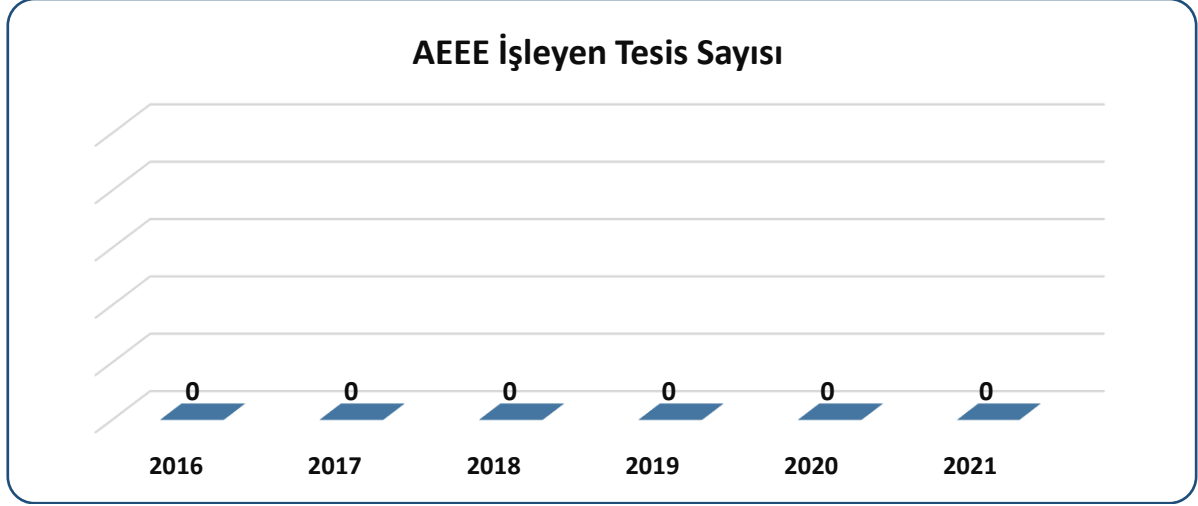
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü (AEEE) Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin Ek-1/A'sında yer alan büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat kategorilerine dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyaları kapsamaktadır.

Grafik C.21 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

Grafik C.22 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(RÇŞİDİM, 2022)

Çizelge C.45 – 2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(RÇŞİDİM, 2022)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Aktarma Merkezleri Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
-	-	-	-	-

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilde gerçekleştirilen bir çalışma yoktur.

Çizelge C.46 – 2020 yılı teslim alınan ÖTA sayısı
(RÇŞİDİM, 2022)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	Teslim Alınan ÖTA Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
-	-	-	-	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde tehlikesiz atıklar konusunda çevre izin ve lisansı bulunan tesis bulunmamaktadır.

Çizelge C.47 – 2020 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması, 2022)

Atık Kodu	Atık İşleme Yöntemi Kodu	Toplam (kg)
Geri Kazanım	R1	19100
Geri Kazanım	R4	21886
Geri Kazanım	R9	66041
Geri Kazanım	R12	117806
Geri Kazanım	R13	17880
Geri Kazanım	D10	19631
Stok		60

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır.

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

Çizelge C.48 –2020 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi
(RÇŞİDİM, 2022)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
-	-	-	-

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde kömürle çalışan termik santral mevcut değildir.

Çizelge C.49- 2020 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı

(RÇŞİDİM, 2022)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
-	-	-	-

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlde sanayi kuruluşları ve belediyenin sanayi ve evsel atıksu arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurlarının analizi yapılarak, çıkan rapora göre bertaraf yöntemi belirlenmektedir. Evsel nitelikli atıksu arıtma tesislerinde oluşan çamurlar, ihtiyaç duyulması durumunda ilgili Belediyeden vidanjör hizmeti alınarak bertaraf edilmektedir. Endüstriyel atıksu arıtma tesislerinde oluşan çamurlarda ise analiz sonucuna göre bertaraf yöntemi belirlenmektedir.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında tıbbi atık üreten sağlık kuruluşları tarafından üretilen tıbbi atıklar lisanslı araçlarla toplanarak Trabzon ilinde bulunan sterilizasyon ünitesinde sterilize edildikten sonra düzenli depo sahasında bertaraf edilmektedir.

Çizelge C.50 – 2021 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(RÇŞİDİM(Trabzon İlinde bulunan sterilizasyon tesisinden gelen veriler), 2022)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon / Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediye	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Ardeşen Belediyesi		X	-	-	1,535		X			Trabzon
Çamlıhemşin Belediyesi		X	-	-	1,034		X			Trabzon
Çayeli Belediyesi		X	-	-	12,988		X			Trabzon
Derepaşarı Belediyesi		X	-	-	0,435		X			Trabzon
Fındıklı Belediyesi		X	-	-	9,579		X			Trabzon
Güneysu Belediyesi		X	-	-	3,758		X			Trabzon
Hemşin Belediyesi		X	-	-	0,361		X			Trabzon
İkizdere Belediyesi		X	-	-	1,090		X			Trabzon
İyidere Belediyesi		X	-	-	1,287		X			Trabzon
Kalkandere Belediyesi		X	-	-	1,454		X			Trabzon
Pazar Belediyesi		X	-	-	59,372		X			Trabzon
Rize Belediyesi		X	-	-	518,447		X			Trabzon

NOT: İlimizde oluşan tıbbi atıklar, Trabzon Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünden lisans almış araçlarla yine aynı ilde bulunan sterilizasyon tesisine gönderilmektedir.

Çizelge C.51 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı
(RÇŞİDİM, 2022)

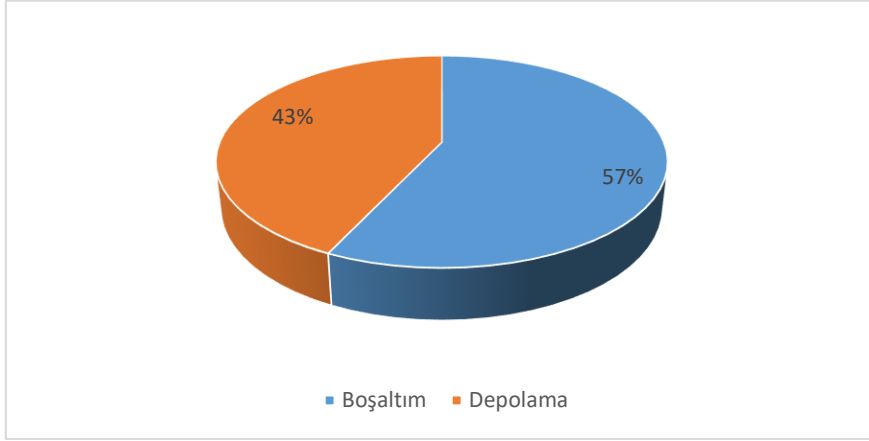
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	312,446	333,950	372,200	363,844	423,981	474,223	549,836	611,340

C.14. Maden Atıkları

İlimizde madencilik sektöründe faaliyet gösteren Çayeli Bakır İşletmeleri dışında herhangi bir tesis bulunmamaktadır. Bu tesis atıklarını derin deniz deşarj yöntemi ve yer altı dolgusunda kullanım yoluyla bertaraf etmektedir.

Çizelge C.52 – 2021 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı
(Çayeli Bakır, 2022)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
Bakır-Çinko	1	420.270 (D7)	1	0
		217.047 (D3)		

Grafik C.23 – 2021 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı
(Çayeli Bakır, 2022)

	Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yığın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilitasyon Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yığın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)
2021	0	0	2	0

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

İlimiz sınırları içerisinde katı atık bertaraf tesisi bulunmamaktadır. Oluşan katı atıklar Trabzon İli sınırları içerisinde yer alan bertaraf tesisine gönderilmektedir. Ayrıca ilimizde bulunan 1 (bir) tesis, faaliyetini Ambalaj Atığı toplama Ayırma ve Geri Kazanım Tesisi olarak yürütmektedir

Çizelge C.53 – 2021 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı
(RÇŞİDİM, 2022)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	-
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	-
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması

Ambalaj Bilgi Sistemi

Rize Belediyesi Başkanlıkları

Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.

Rize Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür.

2021 yılında, BEKRA bildirimlerine göre kuruluş sayıları ve kategorileri aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge Ç.54 – 2021 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(RÇŞİDİM, 2022)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	-
TOPLAM	1

2021 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları aşağıdaki çizelgede yer almaktadır.

Çizelge Ç.55 – 2021 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları
(RÇŞİDİM, 2022)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	
Üst Seviye	
Kapsam Dışı	
TOPLAM	

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilde yer alan tek tesis Çayeli Bakır İşletmeleridir.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

“Rize İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşi” Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Rize İli Şube Müdürlüğünün koordinasyonunda gerçekleştirilmiştir. Proje Ağustos 2013’te başlamış olup, Kasım 2014 tarihinde tamamlanmıştır.

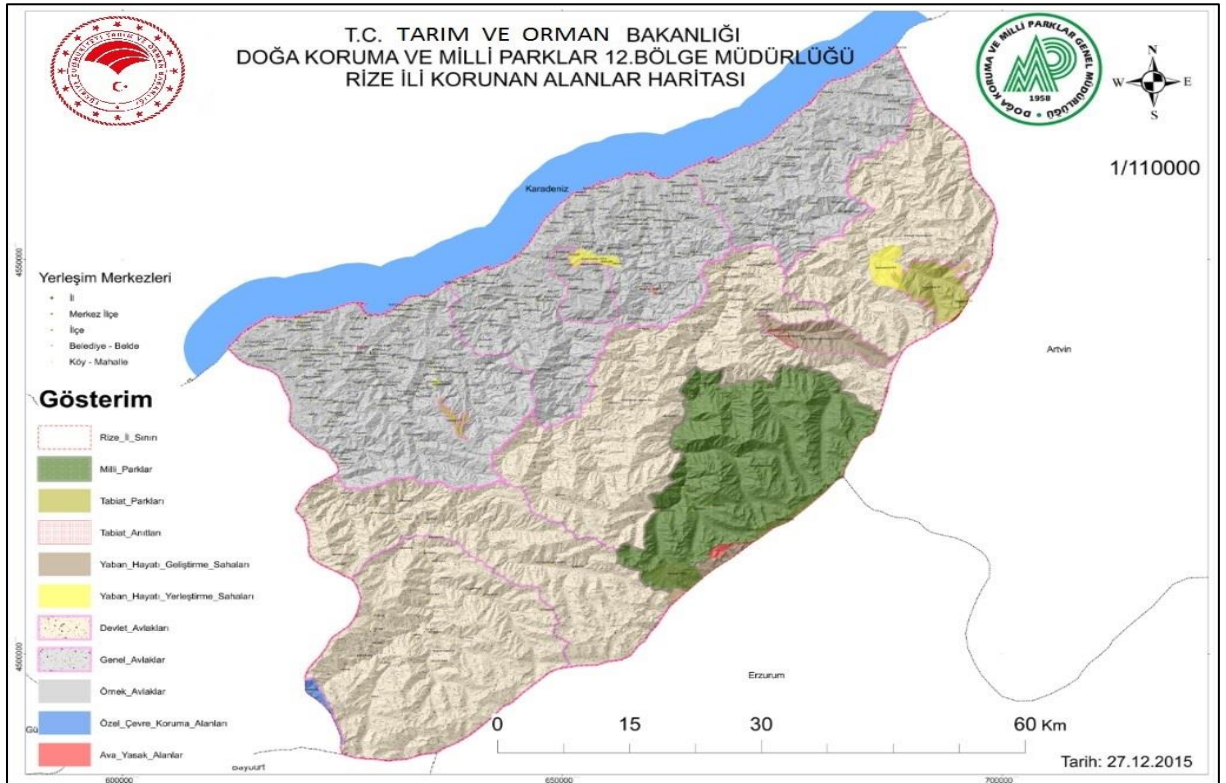
Gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda, 88 tanesi endemik olmak üzere 1552 tohumlu bitki türü, 600 tohumuz bitki türü tespit edilmiştir.

D.2. Fauna

“Rize İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşi” Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Rize İli Şube Müdürlüğünün koordinasyonunda gerçekleştirilmiştir. Proje Ağustos 2013’te başlamış olup, Kasım 2014 tarihinde tamamlanmıştır.

Gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda, 61 memeli türü, 239 kuş türü, 18 balık taksonu, 23 sürüngen türü, 9 çift yaşar türü ve 669 omurgasız hayvan türü tespit edilmiştir.

D.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

Harita A.2 – 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununa göre Rize İlinin Korunan Alanlar Haritası

D.3.1. Ormanlar

Rize ormanları yayılış olarak sahil bandından başlayarak, Alpin zonu olan Üst orman zonuna kadar yapraklı, Yapraklı+İbrelî, İbrelî ağaç türlerinden oluşmaktadır. Sahil bandındaki Kestane zonu olan ormanlar Kızılağaç+Kestane gibi ana türlerden oluşmakta, bu ağaç türlerinden Kızılağaç Kayın, Gürgen Ladin karışmaktadır. Üst zonlarda saf İbrelî ormanlar oluşmaktadır. Bu ağaç türünü Ladin ağacı, Alpin zonunda Ladine Gökmar ağacı eşlik etmektedir. Bu aslı ağaç türlerine yer yer sarıçam da karışmaktadır.

Rize ilindeki ormanların 106.014,6 ha verimli ormanları,73.094 ha. ise bozuk ormanlar oluşturmaktadır.

D.3.2. Milli Parklar

1-Kaçkar Dağları Milli Parkı:

İlimiz sınırları içerisinde 1994 yılında, Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen Kaçkar Dağları Milli Parkı mevcuttur. Milli Parkın toplam alanı 51.550 ha'dır. Rize iline 68 km Çamlıhemşin ilçe merkezine 18 km uzaklıktadır. Genel alanın %35'i (18.013 Ha) Ormanlık alandır.

Milli Parkın içerisinde; doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı, turizm merkezi, belediye mücavir alanı gibi farklı statülere sahip alanlar bulunmaktadır.

Kaçkar Dağlarını; batıdan Fırtına Deresi, kuzeyden ve doğudan Hemşin Deresi çevreler ve bu vadilerin zengin bir flora ve fauna yapısına sahip olduğu aşikardır. Bitkilerde 54'ü endemik olmak üzere 756 takson, Omurgasız hayvanlarda 6'sı endemik olmak üzere 149 takson, Omurgalı hayvanlarda ise 178 taksonu içerdiği belirlenmiştir. Türkiye'de Rhodendronların (3000 metreye ulaştığı tek yer burasıdır.

Alanda alüvyal ormanlar, Şimşir ormanları ve doğal yaşlı ormanlar olmak üzere üç çeşit formasyon tespit edilmiştir. Milli park alanı içerisinde özellikle Fırtına Vadisi ve Palovit Vadisi, içerdikleri 4603 ha. doğal yaşlı ormanla, hem bölgenin, hem de ülkenin bozulmamış birkaç orman ekosistemi arasında değerlendirilmektedir.

Yaban Hayvanları açısından da zengin olan Kaçkar Dağlarında çengel boynuzlu dağ keçisi, kurt, ayı, domuz, tilki, yaban keçisi, geyik, sansar, çakal, yaban tavuğu vb. bulunmaktadır.

Milli Park alanında; buzullarla birlikte buzul gölleri, buzul vadileri, sirkler ve morenler bulunmaktadır. Kaçkar Dağları güney tırmanış rotası üzerinde olan güzergâhta Kaçkar Tepesi 3932 m ile ülkemizin önemli zirvelerden birisidir.

Hemşin Deresi Vadisinde yer alan Zilkale, Kale-i Bala ve Fırtına Deresi köprüleri kültürel açıdan önemli zenginliklerdir. Aynı zamanda, yörenin sosyal-kültürel ve ekonomik mekânsal görüntüsünü sergileyen yayla yerleşimleri, hem doğaya uyumu hem de mimari değerleri ile önem taşımaktadır.

Çat (Çılanç) Köprüsü

Zil Kale (Kale-i Zir)

Palovit Şelalesi

Kaçkar Dağları Milli Parkı alanından bir kesit

D.3.3. Tabiat Parkları

1) TUNCA VADİSİ TABİAT PARKI:

Ardeşen ilçesi sınırları içerisinde kalan toplam 4082 ha büyüklüğe sahip saha, Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bakanlık Makamının 11.07.2013 tarih ve 1516 sayılı Olur'ları ile "Tunca Vadisi Tabiat Parkı" ilan edilmiştir.

Tunca Vadisi Tabiat Parkı alanından bir kesit

Tunca Vadisi Tabiat Parkı

Tunca Vadisi Tabiat Parkı alanından kesitler

Tunca Vadisi Tabiat Parkı alanından kesitler

2) HANDÜZÜ TABİAT PARKI :

Toplam alanı 445 ha olan Tabiat Parkı, Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 02.12.2014 tarihinde Handüzü Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.

Handüzü Tabiat Parkı

Handüzü Tabiat Parkı

3) ISIRLIK TABİAT PARKI :

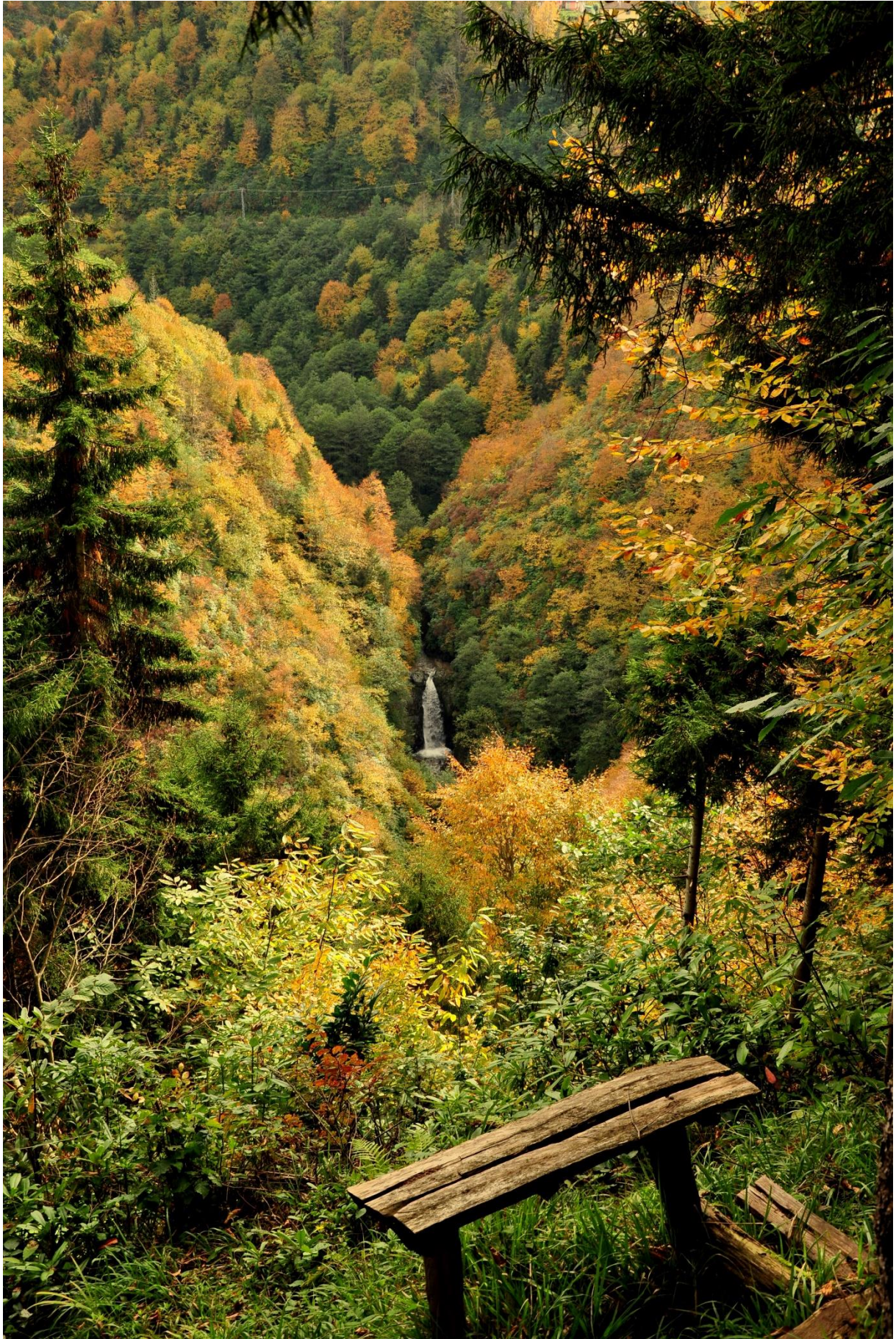
Toplam alanı 12 ha olan Tabiat Parkı, Mülga T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlık Makamı'nın 02.04.2015 tarih ve 18031414-401- 476 sayılı Olur'ları ile Isırlık Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.

4) HEMŞİN ŞELELELERİ TABİAT PARKI :

Toplam Alanı 50 ha olan Tabiat Parkı, Mülga T.C. Orman ve İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 25.08.2014 tarihinde Hemşin Akyamaç Şelalesi Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. 2018 yılında alınan kararla ismi Hemşin Şelaleleri Tabiat Parkı olarak değiştirilmiştir.

D.4. Çayır ve Mera

Rize İli genelinde Yaklaşık 110.000 Hektar Yaylak alanı bulunmaktadır. İlçe bazlı dağılım aşağıdaki tabloda bulunmaktadır.

İlçelerde Mera Varlığı (*Kadastrosu olmayan)	Alan (Ha)
MERKEZ	220
ÇAYELİ	7.772
FINDIKLI	4.234
İKİZDERE	45.030
KALKANDERE	5
PAZAR	102
GÜNEYSU	141
HEMŞİN	139
ÇAMLIHEMŞİN	31.500
ARDEŞEN	16.240*
İYİDERE	0
DEREPAZARI	0
TOPLAM ~	110.000

İlimiz genelinde başlıca yaylak alanlarının isimleri ve alanları aşağıda gösterilmektedir.

SIRA NO	YAYLA ADI	KÖYÜ	VASFI	ALAN (m2)	İLÇESİ
1	ZUĞU YAYLASI	IHLAMURLU	YAYLA	989482.88	FINDIKLI
2	ÇAMLIK YAYLASI	ARSLANDERE	YAYLA	23042174.57	
3	SAKURA YAYLASI	ARSLANDERE	YAYLA	23042174.57	
4	ÇATAK - ÇORAK YAYLASI	YAYLACILAR	YAYLA	989482.88	
5	BALIKLI YAYLASI				ARDEŞEN
6	SİPRONA YALASI				
7	DEREMEZRA YAYLASI				
8	DERE YAYLA YAYLASI				
9	İNTOR YAYLASI				
10	SIRT YAYLASI				
11	TOBAMZGA YAYLASI				
12	GOLEZANA YAYLASI				
13	KOMATİ YAYLASI				ÇAMLIHEMŞİN
14	EĞRİSU YAYLASI				
15	KOÇDÜZÜ /GUANT) YAYLASI				
16	DİDİNGOLA (TOPLUCA) YAYLASI				
17	KAÇKAR (OMBOLE) YAYLASI				
18	KAVRON YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	30733605.96	
19	ÇAYMAKÇUR YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	11344014.86	
20	PALAKÇUR YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	6503285.65	
21	AVUSÖR YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	3746991.27	
22	HUSER YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	5242232.32	

23	SAL YAYLASI	ŞENYUVA	YAYLA	97370.25	
24	POKUT YAYLASI	ORTAN	YAYLA	685933.86	
25	HAZİNDAK YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	5392808.86	
26	HACIVANAK YAYLASI	YAYLAKÖY	YAYLA	64513391.93	
27	TİROVİT YAYLASI	YAYLAKÖY	YAYLA	64513391.93	
28	KARMİK YAYLASI	YAYLAKÖY	YAYLA	64513391.93	
29	PALOVİT YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	18233275.31	
30	APİVANAK YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	18233275.31	
31	SAMİSTAL YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	5392808.86	
32	AMLAKİT YAYLASI	KAPLICA	YAYLA	22186752.15	
33	ÇİÇEKLİ YAYLASI	KALE	YAYLA	16393610.72	
34	BAŞYAYLA YAYLASI	YAZLIK	YAYLA	25658281.72	
35	ORTA YAYLA (ORTAKÖY)	ORTAYAYLA	YAYLA	24893869.84	
36	BAŞKÖY (ORTAKLAR) YAYLASI	ORTAKLAR	YAYLA	32406938.98	
37	VERÇENİK YAYLASI	ORTAYAYLA	YAYLA	24893869.84	
38	TAHPUR YAYLASI	ORTAKLAR	YAYLA	32406938.98	
39	AMBARLI YAYLASI	MEYDAN	YAYLA	7605718.8	
40	COCOĞ YAYLASI	MEYDAN	YAYLA	1300097.99	
41	KARAP YAYLASI	MEYDAN	YAYLA	1383326.61	
42	GÜNDİHAN YAYLASI	MEYDAN	YAYLA	753736.32	
43	GİTO YAYLASI	KANTARLI	MERA	581192.33	
44	ZARGİSTAL YAYLASI	UZUNDERE	YAYLA	2350602.99	
45	İNCESU (MARBUDAM) YAYLASI	İNCESU	YAYLA	9458856.47	
46	ŞEMKEVUT YAYLASI	İNCESU	YAYLA	2238485.11	
47	KUMHALI YAYLASI	İNCESU	YAYLA	2279434.69	
48	LAZLAKAR YAYLASI	UZUNDERE	YAYLA	7274490.86	
49	EĞNAÇOR YAYLASI	İNCESU	YAYLA	2614327.11	
50	ÇİRMANİMAN YAYLASI	İNCESU	YAYLA	2147597.82	
51	KAROS YAYLASI	ÇATALDERE	YAYLA	3258413.74	
52	KANBOZ YAYLASI	BAŞKÖY	YAYLA	153886.14	
53	KANDEMİR YAYLASI	BAŞKÖY	YAYLA	186151.76	
54	HANDÜZÜ YAYLASI	BAŞKÖY	YAYLA	895931.88	
55	ANDON YAYLASI	KÜÇÜKÇAYIR	YAYLA	140583.83	MERKEZ
56	ÇAĞIRANKAYA YAYLASI	ILICA	YAYLA	1617436.81	
57	BÜYÜK YAYLA	ILICA	YAYLA	1242203.98	
58	YEDİÇUKUR YAYLASI	ILICA	YAYLA	4370380.02	
59	CİMİL BAŞKÖY (TİRON) YAYLASI	ILICA	YAYLA	8120666.9	
60	HOMEZE YAYLASI	DEMİRKAPI	YAYLA	229277.43	
61	GENCEBAY (CANCAVA) YAYLASI	GÜVENKÖY	YAYLA	5464825.29	
62	VAŞA YAYLASI	ÇAMLIK	MERA	5428.05	
63	SİVRİKAYA YAYLASI	SİVRİKAYA	YAYLA	4211663.97	
64	OVİT YAYLASI	SİVRİKAYA	YAYLA	427826.87	

ÇAYELİ

GÜNEYSU

İKİZDERE

65	GÖLYAYLA (KABAHOR) YAYLASI	GÖLYAYLA	MERA	489501.77
66	KABAN YAYLASI	MEŞEKÖY	YAYLA	876243.56
67	GARZAVAN YAYLASI	MEŞEKÖY	YAYLA	2359793.96
68	ARÇEVİT YAYLASI	ÇİFTEKÖPRÜ	YAYLA	8009012.17
69	ANZER YAYLASI	BALLIKÖY	YAYLA	26556163.47
70	KOŞMER YAYLASI	BALLIKÖY	YAYLA	221084.44
71	KÜRDÜN YURDU YAYLASI	BALLIKÖY	YAYLA	26556163.47
72	İKSENİT YAYLASI	DİKTAŞ	YAYLA	4189022.95
73	MAHURA YAYLASI	TOZKÖY	YAYLA	7962178.95
74	MANLE YAYLASI	KİRAZLI	YAYLA	264115.3
75	VARDA YAYLASI	GÜNEYCE		

D.5. Sulak Alanlar

Rize İl sınırları içerisinde tescillenmiş sulak alan bulunmamaktadır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

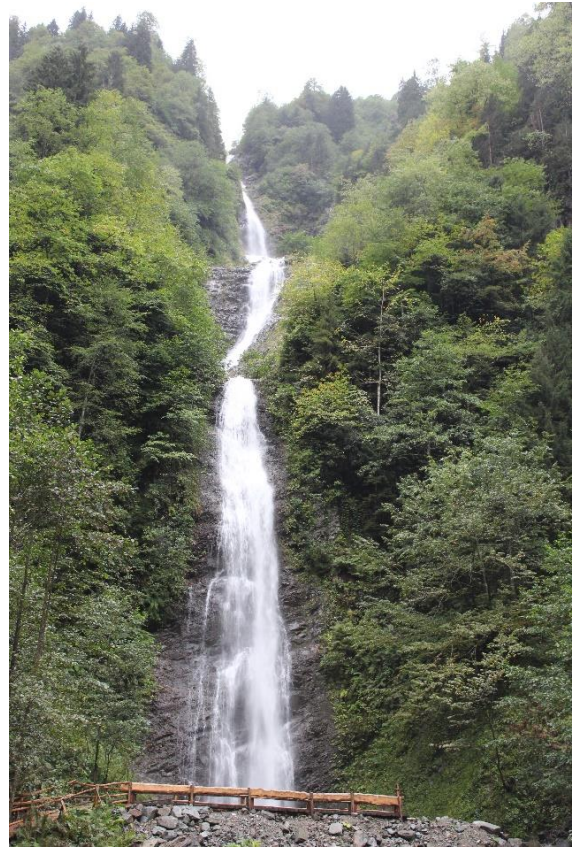
D.6.1. Tabiat Anıtları

1) TAR DERESİ BULUT ŞELALESİ TABİAT ANITI

Toplam Alanı 309,74 Ha olan Tabiat Anıtı, Mülga T.C. Orman ve İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 02.11.2015 tarihinde Tar Deresi Bulut Şelalesi Tabiat Anıtı olarak ilan edilmiştir.

Tar Deresi Şelalesi (Bulut Şelalesi)'ne uzaktan bakış

Tar Deresi Şelalesi (Bulut Şelalesi)'ne yakın bakış

Tar Deresi Şelalesi (Bulut Şelalesi)'ne uzaktan bakış

2) İKİZDERE MANLE ŞELELESİ TABİAT ANITI

Rize ili İkizdere ilçesinde bulunan İkizdere Manle Şelalesi Tabiat Anıtı 24.09.2020 tarihinde 4,2 ha alanı kapsayacak şekilde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından ilan edilmiştir.

İkizdere Manle Şelalesi Tabiat Anıtı

3) GİNDEŞ ŞELELESİ TABİAT ANITI

Rize ili Hemşin ilçesinde bulunan Gindeş Şelalesi Tabiat Anıtı 28.10.2021 tarihinde 32 ha alanı kapsayacak şekilde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından ilan edilmiştir.

Gindeş Şelalesi Tabiat Anıtı

D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Rize İlinde Tabiatı koruma alanı bulunmamaktadır.

D.6.3. Anıt Ağaçlar

Rize İlinde Bulunan Anıt Ağaçlar ve Tabiat Varlıkları

TESCİLLİ ANIT AĞAÇ ENVANTER FORMU					
No	İLİ	İLÇESİ	MEVKİİ	AĞAÇ TÜRÜ	ANIT AĞAÇ TESCİLİNE İLİŞKİN KARAR TARİHİ VE No (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca)
1-	RİZE	MERKEZ	YUKARI	KAYIN	21.10.2010 3011
2-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	DEFNE	30.06.2005 /337
3-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	FİXMANOLYA	30.06.2005 /337
4-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KAMELYA	30.06.2005 /337
5-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KRİPTOMERYA (Cryptomeria)	30.06.2005
					30.06.2005
6-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KAMELYA	30.06.2005 /337
7-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	MANOLYA	30.06.2005 /337
8-	RİZE	MERKEZ	İSLAMPAŞA	ÇINAR	-
9-	RİZE	MERKEZ	PORTAKALLIK	ÇINAR	-
10-	RİZE	MERKEZ	YALI CIVARI	IHLAMUR	07.10.1999 /3546
11-	RİZE	MERKEZ	YALI CIVARI	ÇINAR	07.10.1999 /3546
12-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	MANOLYA	27.04.2011 /3332
13-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	MANOLYA	27.04.2011 /3332
14-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	ÇINAR	27.04.2011 /3332

D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

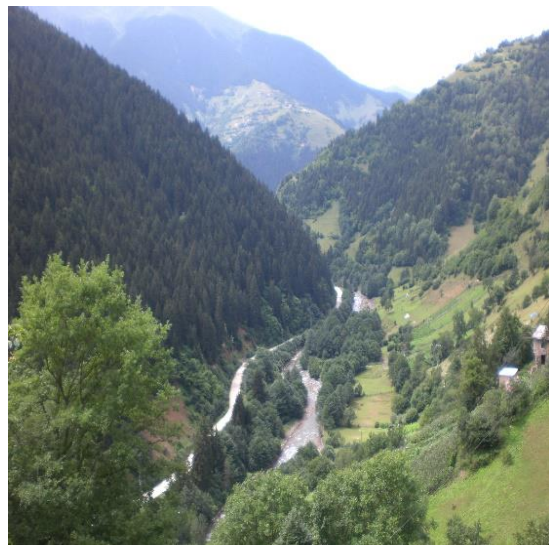
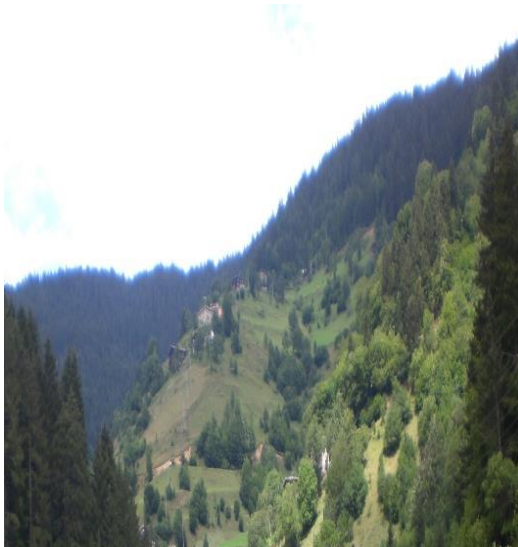
İl sınırları içerisinde bulunan özel çevre koruma bölgesi bulunmamaktadır.

D.6.5. Doğal Sit Alanları

A. Doğal Sit Alanları

1. İkizdere Vadisi

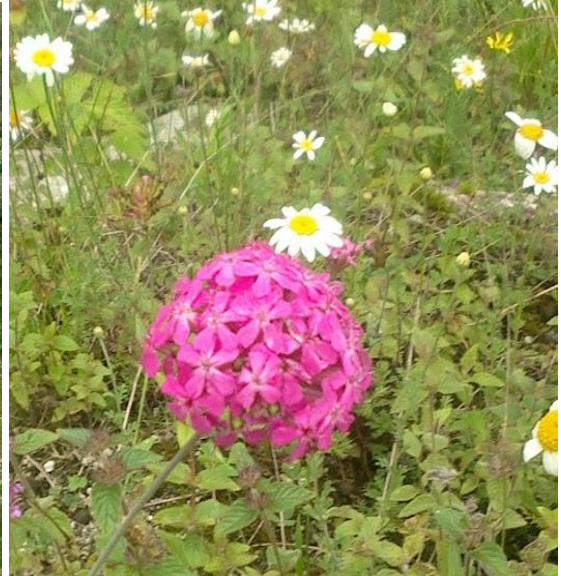
Rize İli, İkizdere İlçesi, İkizdere Vadisi Doğal Sit Alanı, Bakanlık Makamının 13.08.2020 tarihli ve 170536 sayılı OLUR' u ile Rize İli, İkizdere İlçesi İkizdere Vadisi 1.Derece, 2. Derece ve 3. Derece Doğal Sit Alanının koruma statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda “**Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı**” ve “**Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı**” olarak tescil edilmiştir.

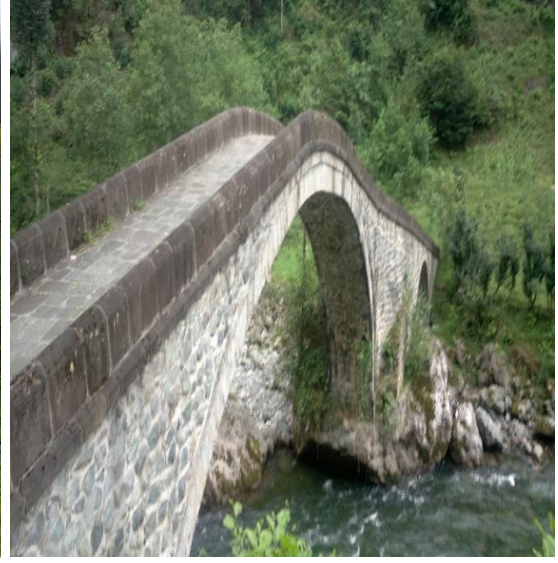

2. Çamlıhemşin İlçesi Fırtına ve Hala Derelerinin Bulunduğu Alan

Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 19/05/1998 gün ve 3148 sayılı kararıyla doğal sit ilan edilmiştir. 1/25000 ölçekli haritada sınırları belirlenen bölümlerin ***I.Derece, II. Derece ve III. Derece doğal sit, Zilkale ve Kale-i Bala çevresinin I. derece arkeolojik sit*** ilan edilmesine karar verilmiştir. Kurulun 18/02/2010 tarih ve 2529 sayılı kararı ile düzenleme yapılarak sayısal koordinat değerleri onaylanan sit sınırları yeniden belirlenmiştir.

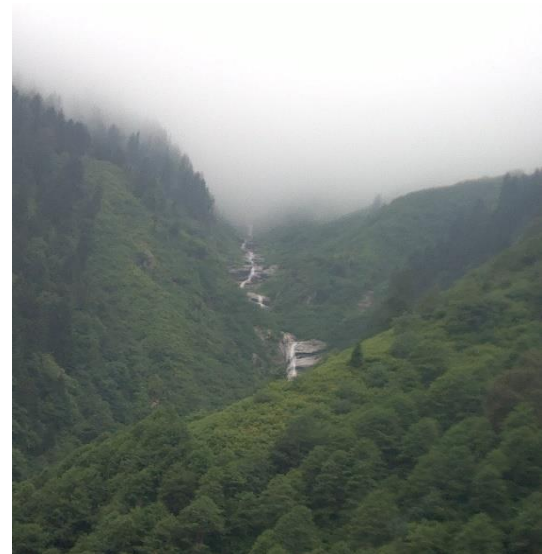

3. Çamlıhemşin İlçesi Kaplıca Köyü Ayder Mevkii

Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 31.10.1991 gün ve 1185 sayılı kararıyla doğal sit olarak belirlenmiş, kurulun 27.06.1992 tarih ve 1404 sayılı kararı ile doğal sit alanının sınırları ve dereceleri belirlenmiştir. Yine Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 23.03.1998 tarih ve 3062 sayılı kararı ile Koruma Amaçlı İmar Planı ve yapılanma koşulları düzeltilerek onaylanmıştır.

Ayrıca Trabzon Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nun 27.08.2019 tarih ve 1241 nolu kararı ile onaylanan (Ayder 146 ada 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 65, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 99, 100, 101, 103 nolu parsellerin içerisinde yer aldığı) ve 11.09.2019 tarih ve 30885 sayılı Resmi Gazete'nin 1517 sayılı kararı ile "*Rize İli, Çamlıhemşin İlçesi sınırları içerisinde bulunan Ayder Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda, ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanın Kesin Korunacak Hassas Alan olarak tescil ve ilan edilmesine*" 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 109 uncu maddesi gereğince karar verilmiştir.

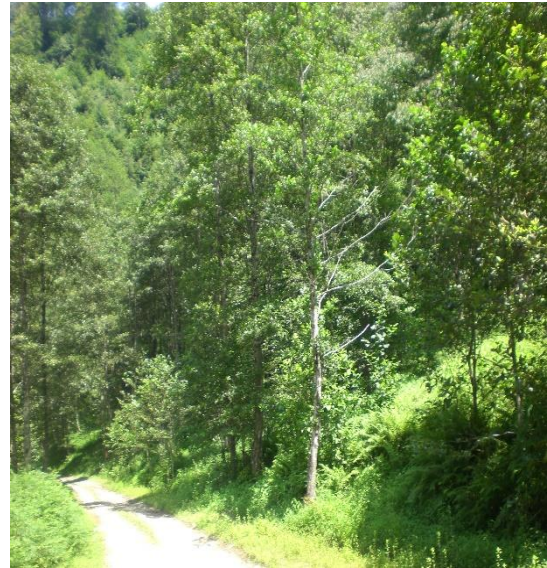

4. Fındıklı İlçesi Aksu Mahallesi

Rize İli, Fındıklı İlçesi sınırları içerisinde yer alan Fındıklı Sahil ve Aksu Mahallesi Bakanlık Makamının 13.11.2020 tarih ve 242234 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile " Rize ili, Fındıklı İlçesi sınırları içerisinde yer alan Fındıklı Sahil ve Aksu Mahallesi 3. Derece Doğal Sit Alanının koruma statüsünün *yeniden değerlendirilmesi sonucunda* "**Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı** " olarak *tescil ve ilan edilmesine* karar verilmiştir.

5. Fındıklı İlçesi Çağlayan Köyü Abuçağlayan Vadisi

Dere yataklarının doğal yapısı, bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapının korunabilmesi için Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 15/11/2008 gün ve 1852 sayılı kararı ile **1.derece doğal sit alanı** ilan edilmiştir.

6. Fındıklı İlçesi Arılı Vadisi

Bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapı ve özgün ahşap ağırlıklı yayla evlerinin ortaya çıkardığı doğal ve kültürel değerlerin korunabilmesi için, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 18/02/2010 gün ve 2536 sayılı kararı ile **1. derece ve 3. derece doğal sit alanı** ilan edilmiştir.

7. Merkez İlçe Kırklartepe Köyü Ayane Tepesi

Rize İli, Merkez İlçesi Kırklartepe Köyü, Ayane Tepesi derecesi ve sınırları belirsiz Doğal Sit Alanının Bakanlık Makamınının 13.11.2020 tarih ve 170560 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile "*Rize İli, Merkez İlçesi sınırları içerisinde bulunan yer alan Kırklartepe Köyü, Ayane Tepesi derecesi ve sınırları belirsiz Doğal Sit Alanının yeniden değerlendirilmesi sonucunda "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" tescil ve ilan edilmesine karar verilmiştir*

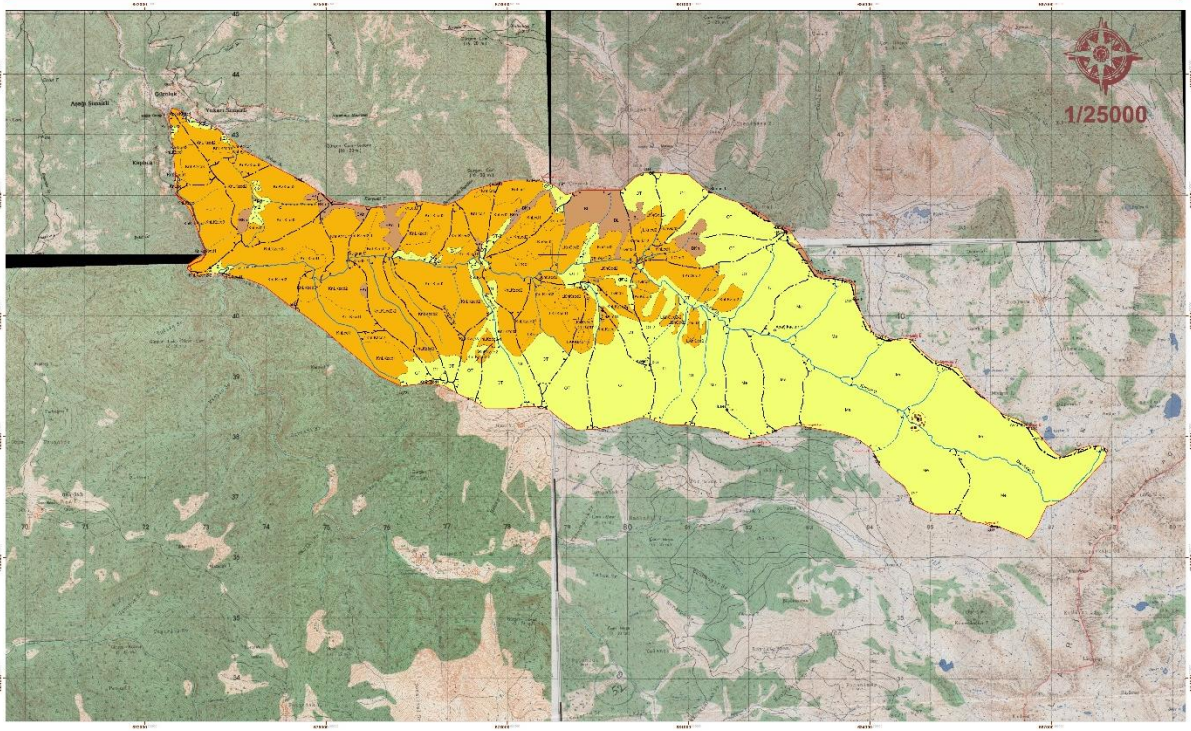
RİZE DOĞAL SİT ALANLARI ENVANTER TABLOSU		
DOĞAL SİTİN ALANININ ADI	İLİ/İLÇESİ	KORUMA ALANI (HEKTAR)
Çamlıhemşin İlçesi Firtına ve Hala Derelerinin Bulunduğu Alan (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 19/05/1998 gün ve 3148 sayılı kararıyla doğal sit ilan edilmiştir. 1/25000 ölçekli haritada sınırları belirlenen bölümlerin I. II, III . Derece doğal sit, Zilkale ve Kale-i Bala çevresinin I. derece arkeolojik sit ilan edilmesine karar verilmiştir. Kurulun 18/02/2010 tarih ve 2529 sayılı kararı ile düzenleme yapılarak sayısal koordinat değerleri onaylanan sit sınırları yeniden belirlenmiştir.)	RİZE/ÇAMLIHEMŞİN-ARDEŞEN	60.500,8
Çamlıhemşin İlçesi Kaplıca Köyü Ayder Mevkii (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 31.10.1991 gün ve 1185 sayılı kararıyla doğal sit olarak belirlenmiş, kurulun 27.06.1992 tarih ve 1404 sayılı kararı ile doğal sit alanının sınırları ve dereceleri belirlenmiştir. Yine Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 23.03.1998 tarih ve 3062 sayılı kararı ile Koruma Amaçlı İmar Planı ve yapılanma koşulları düzeltilerek onaylanmıştır. Ayrıca Trabzon Tabiat Varlıklarını	RİZE/ÇAMLIHEMŞİN(AYDER)	567,06 2,20 (Kesin Korunacak Hassas Alan)

<p>Koruma Bölge Komisyonu'nun 27.08.2019 tarih ve 1241 nolu kararı ile onaylanan (Ayder 146 ada 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 65, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 97, 98, 99, 100, 101, 103 nolu parsellerin içerisinde yer aldığı) ve 11.09.2019 tarih ve 30885 sayılı Resmi Gazete'nin 1517 sayılı kararı ile "Rize İli, Çamlıhemşin İlçesi sınırları içerisinde bulunan Ayder Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda, ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanın Kesin Korunacak Hassas Alan olarak tescil ve ilan edilmesine" 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 109 uncu maddesi gereğince karar verilmiştir.)</p>		
<p>Rize İli, İkizdere İlçesi, İkizdere Vadisi Doğal Sit Alanı, Bakanlık Makamının 13.08.2020 tarihli ve 170536 sayılı OLUR' u ile Rize İli, İkizdere İlçesi İkizdere Vadisi 1.Derece, 2. Derece ve 3. Derece Doğal Sit Alanının koruma statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve " Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir.)</p>	RİZE/İKİZDERE	328 68.53
<p>Fındıklı İlçesi Arılı Vadisi (Bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapı ve özgün ahşap ağırlıklı yayla evlerinin ortaya çıkardığı doğal ve kültürel değerlerin korunabilmesi için, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 18/02/2010 gün ve 2536 sayılı kararı ile 1. ve 3. derece doğal sit alanı ilan edilmiştir.)</p>	RİZE/FINDIKLI(ARILI VADİSİ)	6.792,3
<p>Fındıklı İlçesi Çağlayan Köyü Abuçağlayan Vadisi (Dere yataklarının doğal yapısı, bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapının korunabilmesi için Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 15/11/2008 gün ve 1852 sayılı kararı ile 1.derece doğal sit alanı ilan edilmiştir.)</p>	RİZE/FINDIKLI (ABUÇAĞLAYAN)	3.722,5
<p>Rize İli, Fındıklı İlçesi sınırları içerisinde yer alan Fındıklı Sahil ve Aksu Mahallesi Bakanlık Makamının 13.11.2020 tarih ve 242234 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile " Rize ili, Fındıklı İlçesi sınırları içerisinde yer alan Fındıklı Sahil ve Aksu Mahallesi 3. Derece Doğal Sit Alanının koruma statüsünün yeniden değerlendirilmesi sonucunda " Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı " olarak tescil ve ilan edilmesine karar verilmiştir.</p>	RİZE/FINDIKLI (AKSU MAHALLESİ)	18.5
<p>Rize İli, Merkez İlçesi Kırklartepe Köyü, Ayane Tepesi derecesi ve sınırları belirsiz Doğal Sit Alanının Bakanlık Makamının 13.11.2020 tarih ve 170560 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile "Rize İli, Merkez İlçesi sınırları içerisinde bulunan yer alan Kırklartepe Köyü, Ayane Tepesi derecesi ve sınırları belirsiz Doğal Sit Alanının yeniden değerlendirilmesi sonucunda " Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" tescil ve ilan edilmesine karar verilmiştir.</p>	RİZE/KIRKLARTEPE KÖYÜ (AYANE TEPESİ)	18.18

D.6.6. Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları

RİZE ÇAMLIHEMŞİN KAÇKAR YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHASI:

İlimiz Çamlıhemşin ilçesi sınırları içerisinde bulunan toplam 4273 ha'lık saha, 07.09.2005 tarih ve 2005/9453 sayılı kararı ile "Rize Çamlıhemşin Kaçkar Yaban Hayatı Geliştirme Sahası" olarak tescil edilmiş; 16.10.2005 tarih ve 25968 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Alanın yönetiminden Tarım ve Orman Bakanlığı Rize Şube Müdürlüğü sorumludur.

Rize Çamlıhemşin Kaçkar Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Meşcere Haritası

İSPİR VERÇENİK DAĞI YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHASI:

Toplam alanı 63130 ha olan İspir Verçenik Dağı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası 07.09.2005 tarih ve 2005/9453 sayılı kararı ile tescil edilmiş ve karar 16.10.2005 tarih ve 25968 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Alanın yönetiminden Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Şube Müdürlüğü sorumludur. Bu sahanın 1222,9 ha'lık kısmı Rize il sınırları içerisinde kalmaktadır.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Rize İli Doğu Karadeniz kıyı şeridinde yer alan subtropikal iklim özelliklerine sahip bitki örtüsü ile ülkemizde müstesna bir konumdadır. Bu konumu itibariyle gerek yağış, gerekse bitki çeşitliliği açısından çok değişik şartları ihtiva eder.

Kaynaklar

Tarım ve Orman Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü

Rize İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Rize Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

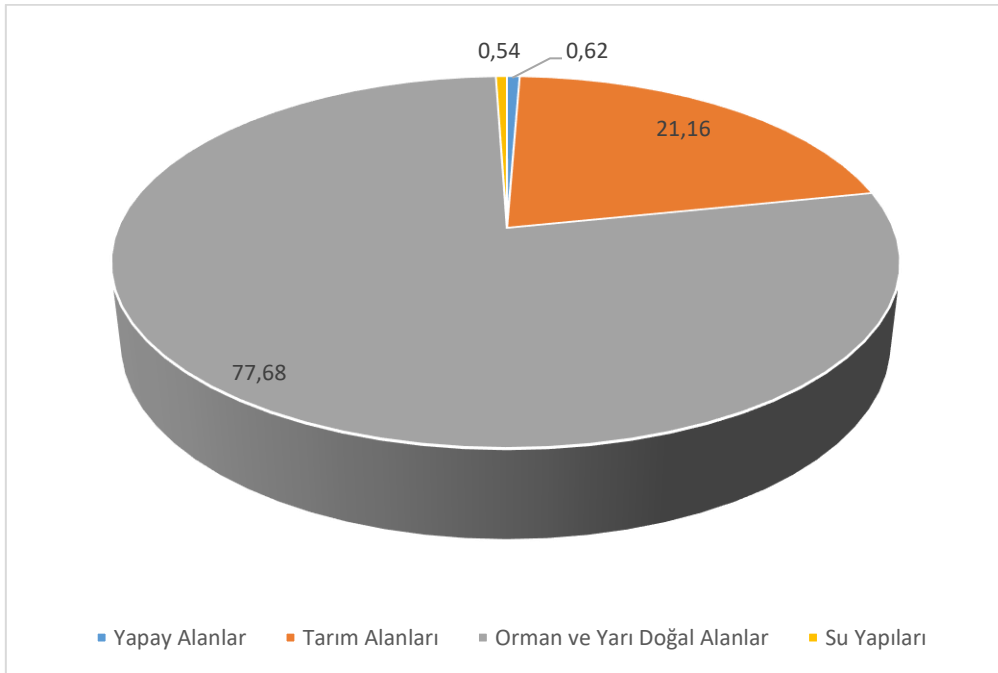
<https://trabzonobm.ogm.gov.tr>

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Rize İli Doğu Karadeniz kıyı şeridinde yer alan subtropikal iklim özelliklerine sahip bitki örtüsü ile ülkemizde müstesna bir konumdadır. Bu konumu itibariyle gerek yağış, gerekse bitki çeşitliliği açısından çok değişik şartları ihtiva eder.

İlimizde monokültür tarım uygulanmaktadır. Rize ili çay tarımına tümüyle hakim olması nedeniyle ülkemiz ekonomisinde önemli bir ticaret ve ihracat merkezi halindedir. Artan nüfus yanında çay ekim alanlarının artırılmasının artık mümkün olmadığı bir duruma gelinmesi, ilimizin tarımsal yapısına daha da önemli bir konuma getirmektedir.

Grafik E.24 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması (2018)
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2022)

Çizelge E.56 – Arazi kullanım sınıflandırması

(https://corinecbs.tarimorman.gov.tr, 2022)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	1.185,19	0,31	1.980,79	0,52	1.735,07	0,58	2.275,12	0,59	2.374,97	0,62
2) Tarımsal Alanlar	75.378,01	19,68	75.055,85	19,59	79.409,23	20,71	80.640,14	21,05	81.050,03	21,16
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	303.481,03	79,22	303.264,43	79,16	300.060,14	78,13	298.099,86	77,81	297.590,13	77,68
4) Sulak Alanlar		-	-	-	-	-	-	-	-	-
5) Su Yapıları	3.049,37	0,8	2.792,53	0,73	2.075,17	0,58	2.078,47	0,54	2.078,47	0,54
TOPLAM	383.093,6	100	383.093,6	100	383.093,6	100	383.093,59	100	383.093,60	100

E.2. Mekânsal Planlama

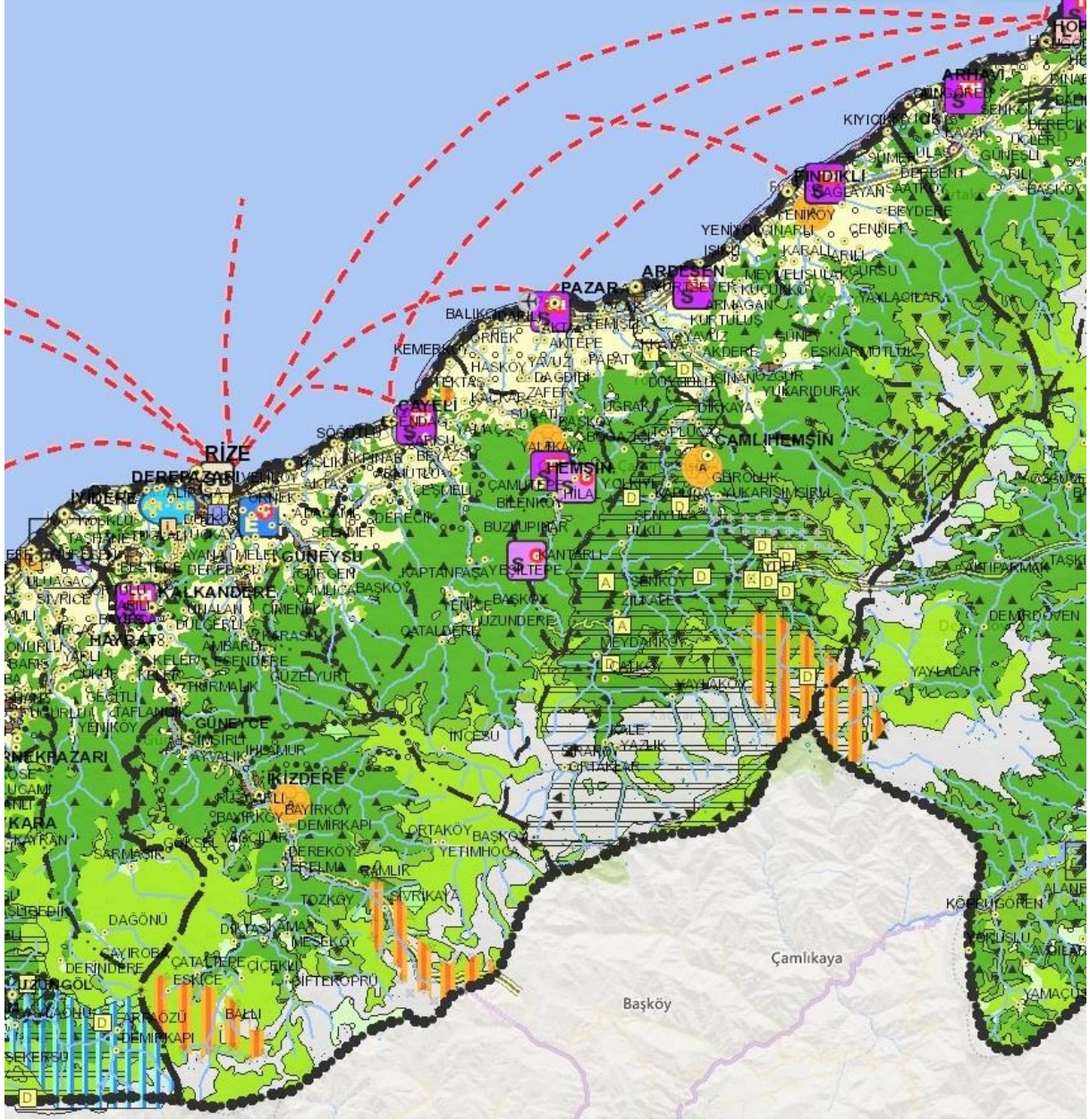
E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı'nın 24/06/2011 tarih ve 1141 sayılı Olur'u ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında (ÇDP) temel amaç; Planlama Bölgesinin ulusal ve uluslararası önemini arttıracak, çevre korumayı öncelik olarak seçmiş, bölgesel dengesizlikleri gidermeye yönelik, bilgi toplumunun gereklerine uygun ve toplumsal meşruiyeti olan bir iktisadi kalkınma modeli çerçevesinde yerel kaynakların optimum ve sürdürülebilir gelişimini/kullanımını sağlayacak, geleceğe yönelik arazi kullanım kararlarını uygulama politikaları ile birlikte geliştirmektir.

Ordu- Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda Rize İli sınırlarını kapsayan değişiklik tablosu aşağıda belirtilmiştir.

	ONAY TARİHİ	OLUR SAYISI	ASKIYA ÇIKIŞ TARİHİ	ASKIDAN İNİŞ TARİHİ
1	24/06/2011	1141	11/07/2011	12/08/2011
2	28/05/2012	8259	27/06/2012	27/07/2012
3	03/01/2013	7/175	20/05/2013	19/06/2013
4	04/07/2013	10207	22/07/2013	21/08/2013
5	13/12/2013	19532	10/03/2014	09/04/2014
6	16/11/2015	18479	24/11/2015	24/12/2015
7	17/08/2016	14077	09/09/2016	10/10/2016
8	12/12/2016	20194	26/12/2016	25/01/2017
9	03/04/2017	5960	17/04/2017	17/05/2017
10	05/10/2018	176895	15/10/2018	14/11/2018
11	06/11/2020	238176	20/11/2020	21/12/2020
12	16/12/2020	276576	20/01/2021	19/02/2021
13	07/05/2021	939976	10/06/2021	10/07/2021
14	07/09/2021	1693810	23/09/2021	23/10/2021

Harita E.3 – Rize ilinin Çevre Düzeni Planı
(RÇŞİDİM ((www.atlas.gov.tr), 2022)

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Rize İli Doğu Karadeniz kıyı şeridinde yer alan subtropikal iklim özelliklerine sahip bitki örtüsü ile ülkemizde müstesna bir konumdadır. Bu konumu itibariyle gerek yağış, gerekse bitki çeşitliliği açısından çok değişik şartları ihtiva eder.

Kaynaklar

Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)
Rize Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

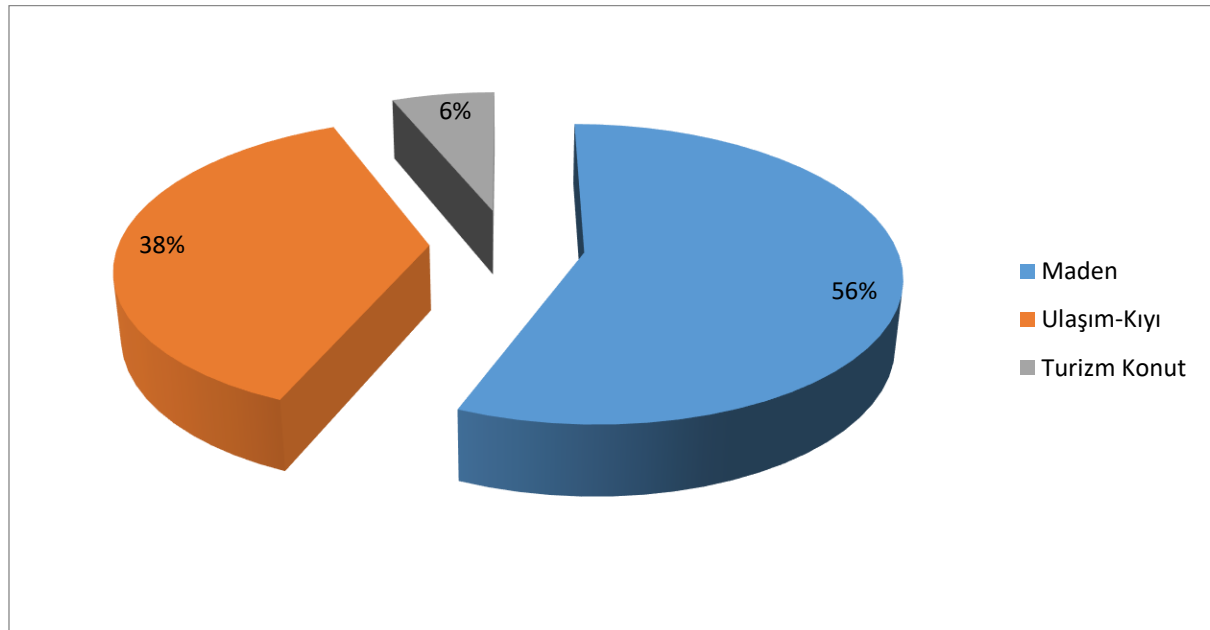
F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Yıl içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği” kapsamında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gereklidir ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımlarına ait Çizelge ve Grafikler aşağıda yer almaktadır.

Çizelge F.57 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2021 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2022)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Hayvancılık	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	9	-	-	-	-	-	6	1	16
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumlu Kararı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumsuz Kararı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İade/İptal	5*			-	7*	-	-	-	12*

* Bakanlıkça iade/iptal edilenler dahil.

Grafik F.25 – 2021 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2022)

Çizelge F.58 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2021 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 06/2022)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda-Hayvancılık	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Su	Turizm-Konut	TOPLAM
27	7	132	185	42	49	22	88	552

Çizelge F.59 – 2014-2021 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı (RÇŞİDİM, e-ÇED Yazılımı, 06/2022)

Maden	Enerji	Sanayi	Hayvancılık	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
13	11	1	15	-	1	-	41

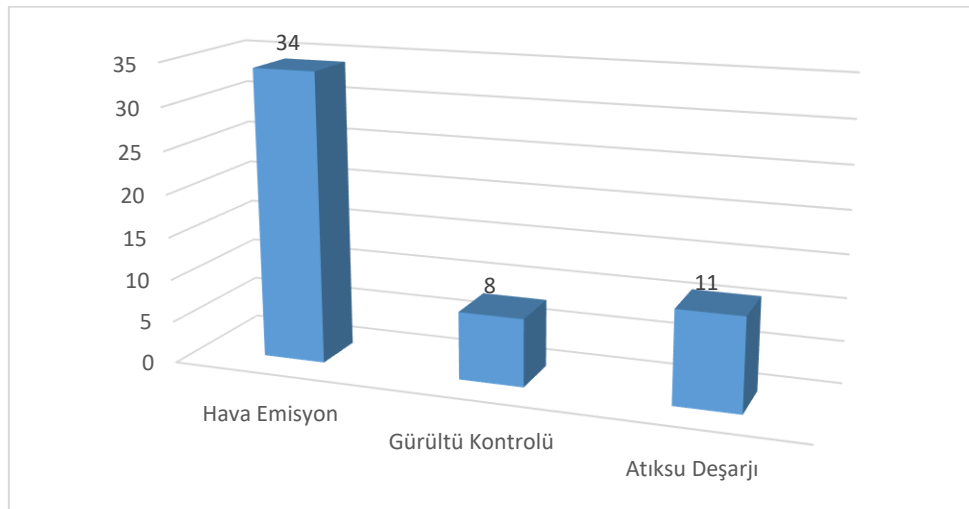
Not: e-çed sisteminde bulunmayan (2014 yılı ve sonrası) iade kararları da dahil edilmiştir. Mahkemece iptal edilen/geçersiz sayılan kararlar dahil edilmemiştir.

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Yönetmelik kapsamında verilen geçici faaliyet belgeleri, çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri sayıları doğrultusunda ve Çizelge ve Grafikler oluşturulmuştur.

Çizelge F.60 – 2021 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisansı Belgesi sayıları (e-İzin Yazılımı, 2022)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	0	23	23
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	0	39	39
Çevre İzni Muafiyet Sayısı	21		
TOPLAM	0	62	62

Grafik F.26 – 2021 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı

(e-izin yazılımı, 2022)

Toplamda 37 tesis olmak üzere; 20 tesise hava emisyonu konulu, 3 tesise atıksu deşarjı konulu, 6 tesise hava emisyonu ve gürültü kontrolü konulu, 6 tesise hava emisyonu ve atıksu deşarjı konulu, 2 tesise hava emisyonu, gürültü kontrolü ve atıksu deşarjı çevre izni belgesi düzenlenmiştir. 2 tesise çevre lisansı düzenlenmiştir.

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde ÇED ve Çevre izin işlemleri ÇED ve Çevre İzinleri Şubesinde yürütülmektedir. İlimizde taş ocakları, kırma eleme tesisleri, hazır beton santralleri ve Çay Fabrikalarının fazla olmasıyla birlikte en çok Hava Emisyon konu çevre izin süreçleri yürütülmektedir.

Kaynaklar

Rize Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

e-ÇED Yazılımı

e-İzin Yazılımı

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

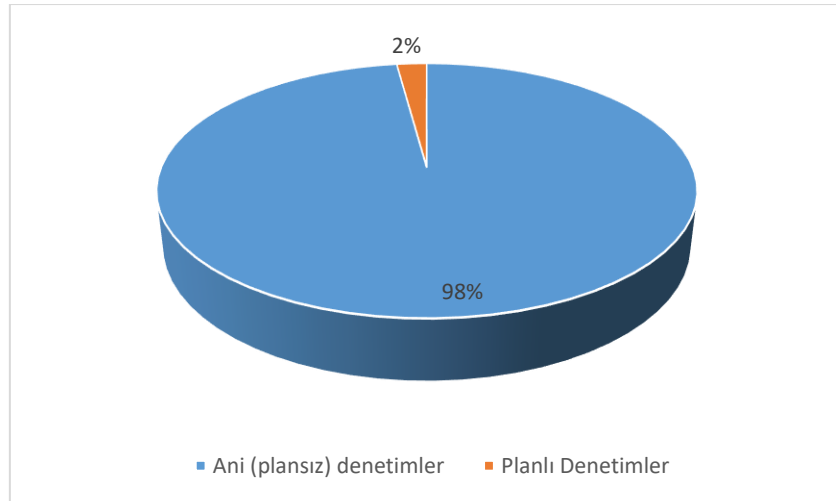
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.61 - 2021 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2022)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	9
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	407
Genel toplam	416

Grafik G.27 – ÇŞİDİM tarafından 2021 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

(e-denetim yazılımı, 2022)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

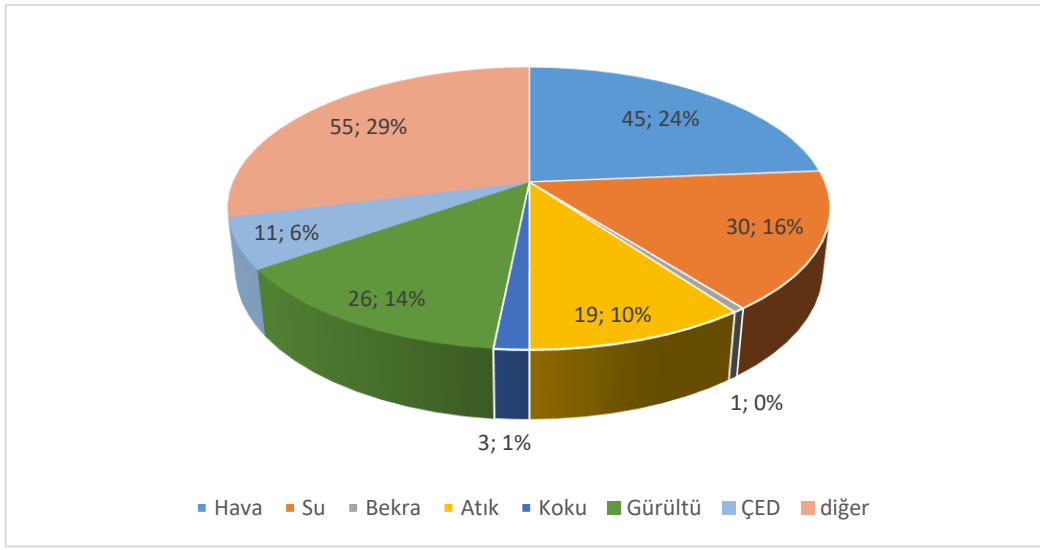
İl Müdürlüğünde bulunan bilgiler kapsamında şikâyetlere ilişkin hazırlanan çizelge aşağıda yer almaktadır.

Çizelge G.62 – 2021 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları*

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, yıl)

Şikâyetler	Hava	Su	Bekra	Atık	Koku	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Şikâyet sayısı	45	40	1	19	3	26	11	55	200
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	45	30	1	19	3	26	11	55	190
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	75	100	100	100	100	100	100	95

*Gelen şikâyetlerde bazen birden fazla şikâyet konusu yer almakta (örneğin 1 tesis için hava ve atıksu konulu şikâyet) olup yukarıda verilen sayılar gelen şikâyetlerin konularına göre dağılımını temsil etmektedir. Gelen şikâyetler için yapılan toplam denetim sayısı 126 dır.

Grafik G.28 – 2021 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2022)

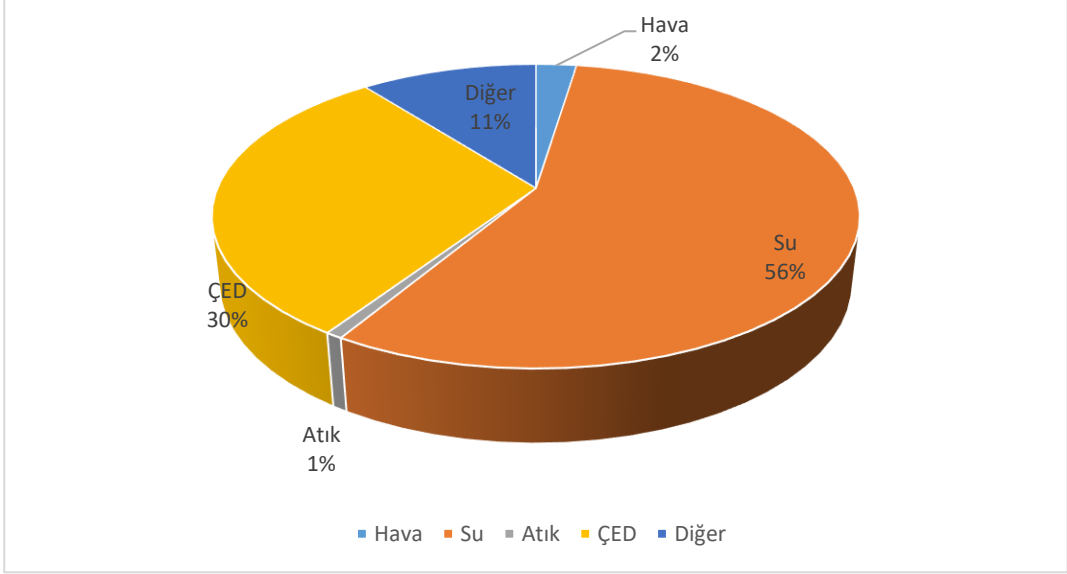
G.3. İdari Yaptırımlar

2021 yılı içerisinde verilen idari yaptırım kararlarına ilişkin olarak aşağıdaki çizelge ve grafik hazırlanmıştır.

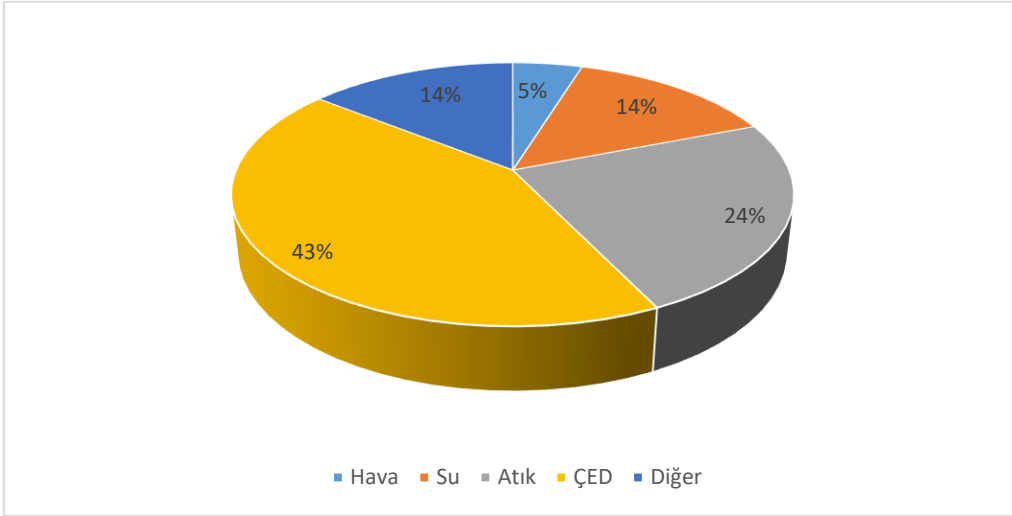
Çizelge G.63 – 2021 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(e-denetim yazılımı, 2022)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	16.547	386.244	0	5.000	0	0	207.083,8	72.369	687.243,80
Uygulanan Ceza Sayısı	1	3	0	5	0	0	9	3	21

Grafik G.29 – 2021 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2022)

Grafik G.30 - 2021 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2022)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

ÇED kararı alınmadan faaliyete başlayan 2 adet madencilik faaliyetine idari para cezası uygulanmış olup faaliyetleri durdurulmuştur.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

2872 sayılı evre Kanunu kapsamında belirli aralıklarla planlı ya da plansız (ani) olarak denetimler gerçekleştirilerek gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır. Ayrıca gelen Őikayetler zerine gerekli denetim ve kontroller yapılmakta olup 2872 sayılı kanun çerçevesinde gerekli işlemler yapılmaktadır.

Kaynaklar

Rize evre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Çevre bilincinin topluma yansımaları, yarınlarımızın geleceği olan çocuklarımıza, çevre ve doğasıyla daha temiz bir Rize bırakabilmek amacıyla Sıfır Atık Projesi ilimizde uygulamaya devam etmektedir.

İl Müdürlüğümüzce 9 kurumda 424 öğrenciye ve personele çevre ve sıfır atık konusunda eğitim verilmiştir.

Rize Belediyesi'nin organizasyonunda, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Müdürlüğümüzün ortaklaşa yürüttüğü '**Rize Senin**' projesiyle 2021 eğitim-öğretim yılında ilkokul, ortaokul, lise ve anaokullarında toplamda 51 okulda, 10849 öğrenci ve personele çevre ve sıfır atık eğitimleri verilmiştir.

'**Rize Senin**' kampanyası ile okullarda kağıt, cam, plastik, metal, atık pil, atık giysi, atık bitkisel yağ ve elektronik atıklar yıl boyunca toplanmakta olup kampanya sonucunda; atık pil kampanyası ile 50 kg aşan okullara spor seti ve tablet, atık yağ bisiklet kampanyasında 53 öğrenciye bisiklet, atık giysi bisiklet kampanyasında 53 öğrenciye bisiklet, elektronik atık kampanyasında okul bazında 1.ye laptop ve yazıcı, 2. ye tablet, ambalaj atığı (kağıt, cam, plastik, metal) kampanyasında 1. ye laptop ve yazıcı, 2. ye tablet ve satranç takımı 3. ye tablet verilmiştir.

5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ ETKİNLİKLERİ

Her yıl dünyada kutlanan 5 Haziran Dünya Çevre Gününün bulunduğu hafta Ülkemizde Türkiye Çevre Haftası olarak kutlanmasına ilişkin 2022/3 sayılı "**Türkiye Çevre Haftası**" konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi 21 Mayıs 2022 tarihli ve 31842 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu genelge kapsamında ilimizde çevre bilincini artırmak adına çeşitli etkinlikler yapılmıştır.

İlimizde Türkiye Çevre Haftası etkinlikleri olarak; iklim değişikliği ile mücadele kapsamında yutak alanların artırılmasına katkıda bulunmak amacıyla öğrencilerin katılımı ile **fidan dikimi** etkinliği, bisikletin günlük hayatta kullanımını yaygınlaştırmak ve çevre dostu ulaşım alanında bilinç oluşturmak amacıyla "Çevre Dostu Bir Yaşam" için **bisiklet turu** etkinliği, "Çevrenin Korunmasında Yasalar Mı Daha Etkilidir Yoksa Çevre Bilinci Mi Daha Etkilidir" konulu **münazara** etkinliği, atık malzemelerden **defile** etkinliği, ilimizde bulunan okullar arasında çevre ve sıfır atık temalı resim, atık malzemedeki maket yapma ve fotoğraf yarışmaları, 81 ilde eşzamanlı düzenlenen "**81 İlde 81 Milyar Adım**" etkinliği çerçevesinde **çevre yürüyüşü** etkinliği ve çocuklarda geri dönüşüm ve sıfır atık yönetim sisteminin bilincini oluşturmak adına atık plastik malzemelerin boyanarak saksı ve kumbaralara dönüştürüldüğü **Çevre Müfettişi Atölye** etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar

Rize Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü